

فصلنامه پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۱۱۴، دوره ۲۹، بهار ۱۴۰۴، ۱۱۶-۷۳

مقاله پژوهشی: ارائه مدل سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در ایران

پروانه قلی پور* ID، حجت ذوقی کودهی** ID

امیر عطاردیان*** ID، هادی مطیعی***

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۳

بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۱۴

دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱

سیاست‌گذاری / سیاست‌های تجاری / فناوری‌های نوین / نظریه داده بنیاد

چکیده

هدف تحقیق حاضر، ارائه مدل سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین است. جهت تحلیل داده‌ها از نظریه داده بنیاد و روش کیفی استفاده شده است. با ۱۱ نفر از مدیران و خبرگان این حوزه و به روش گلوله برفی مصاحبه عمیق نیم ساختاریافته انجام شد. در ادامه، فرآیند کدگذاری باز منتج به ۱۳۷ کد و کدگذاری انتخابی منتج به ۱۱۳ کد در قالب شش مقوله اصلی گردید، که عبارتند از: شرایط علی (چالش‌های: سیاست‌های تعرفه‌ای و تجاری، سیاست‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، سیاست‌های ارزیابی توسعه بازارهای بین‌المللی، سیاست‌های تسهیلات مالی و اعتباری، سیاست‌های زیرساخت‌های فناوری)، پدیده محوری (موانع: ارزی، مالی، پولی، تأمین بازار داخلی)، عوامل زمینه‌ای (تحلیل محیطی و شناخت بازار، مدیریت منابع

*. کارشناسی ارشد، مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران.

Parvaneh.gholipour@qiau.ac.ir

** دکتري کارآفرینی سازمانی، دانشکده کارآفرینی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران h.zoghi@iau.ac.ir

*** دکتري مدیریت تکنولوژی گرایش نوآوری، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه ناپل، ناپل، ایتالیا.

Amir.atarodian@unina.it

997712004@shahed.ac.ir

****. کارشناسی ارشد، مدیریت صنعتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

■ پروانه قلی پور، نویسنده مسئول.

و اختصاص بودجه، همکاری‌ها و شبکه‌سازی، تجزیه و تحلیل رقابتی)، عوامل مداخله‌گر (تحریم اقتصادی)، راهبردها (تسهیل دسترسی به منابع مالی، تسهیل دسترسی به سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه بازارهای خارجی، تسهیل دسترسی به زیرساخت‌های فناوری) و پیامدها (گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی، تقویت همکاری‌های بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص داخلی، بهبود کیفیت محصولات و خدمات، ارتقای سطح دانش و مهارت‌های نیروی کار). نتایج نشان داد تحقیق حاضر می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر جهت توسعه کسب‌وکارها، به افزایش توانایی‌های رقابتی آن‌ها در مسیر رشد پایدار اقتصادی و اجتماعی کشورها کمک شایانی بنماید.

طبقه‌بندی JEL: O240, O210, O32

 <https://doi.org/10.22034/ijts.2025.2048397.4083>

Providing a Business Policy Model for Enhancing Modern Technologies in SMEs in Iran

Parvaneh Gholipour¹, Master's Degree Business Management, Faculty of Management and Accounting, Islamic Azad University, Qazvin, Iran... (Corresponding Author)

Hojjat Zoghi Kodehi, PhD organizational Entrepreneurship, Faculty of Entrepreneurship, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Iran.

Amir Atarodian, PhD Technology Management-Innovation, Faculty of Economics and Management University of Naples, Naples, Italy.

Hadi Motiei, Master's Degree Industrial Management, Shahed University, Tehran, Iran.

Received: 21 Dec 2024

Revised: 2 Feb 2025

Accepted: 11 Feb 2025

Policymaking / Trade Policies / New Technologies / Grounded Theory

The aim of the present research is to provide a model for commercial policy to enhance new technologies. For data analysis, grounded theory and qualitative methods were employed. Semi-structured in-depth interviews were conducted with eleven managers and experts in this field using a snowball sampling method. Subsequently, the open coding process resulted in a total of 137 codes, and selective coding led to a refined set of 113 codes categorized into six main themes: Causal Conditions (Challenges): tariff and trade policies, foreign direct investment policies, evaluation of international market development policies, financial and credit facility policies, and technology infrastructure policies. Core Phenomenon (Barriers): currency, financial, monetary issues, and internal market supply. Contextual Factors: environmental analysis and market understanding, resource management and budget allocation, collaboration and networking, and competitive analysis. Intervening Factors: economic sanctions. Strategies: facilitating access to financial resources, facilitating access to foreign investment, developing foreign markets, and facilitating access to technology infrastructure. Outcomes: expanding presence in international markets, strengthening international collaborations, developing information and communication technology infrastructures, fostering economic growth and increasing gross domestic product, improving product and service quality, and enhancing the knowledge and skills of the workforce. The results indicate that the present research can serve as an effective tool for the development of businesses, enhancing their competitive capabilities, and contributing significantly to the sustainable economic and social growth of countries.

1. Parvaneh.gholipour@qiau.ac.ir

JEL Classification: O240, O210, O32

Data Availability: The data used or generated in this research are presented in the text of the article.

Conflicts of Interest: The authors of this paper declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

۱. مقدمه

کسب‌وکارهای کوچک و متوسط بخش پویایی و حیاتی از اقتصاد هر کشور، از جمله ایران، محسوب می‌شوند و نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اشتغال‌زایی و نوآوری هر کشور دارند؛^۱ اما در راستای تحقق پتانسیل‌های خود به سیاست‌گذاری تجاری جامع و مؤثر نیازمندند.^۲ اخیراً، دولت ایران با توجه به درک اهمیت این موضوع، گام‌هایی را برای بهبود محیط کسب‌وکار برداشته اخذ نموده است، اما با چالش‌ها و موانع متعددی در این مسیر مواجه است.

سیاست‌گذاری جهت راه‌اندازی و توسعه کسب‌وکار اشتغال‌زایی می‌تواند برای رسیدن به اهداف توسعه و رفاه اقتصادی کمک نماید. مسئله‌شناسی و مواجهه با آن یکی از اساسی‌ترین مراحل فرآیند سیاست‌گذاری می‌باشد. صورت‌بندی و شناسایی مسئله ذاتاً چالش‌برانگیز است و یکی از ویژگی‌های آن، رقابت میان اولویت‌های مختلف و دیدگاه‌های متعارض می‌باشد؛ چراکه سیاست‌گذاری در فلسفه حکمرانی متشکل از تناقضات در میان گزینه‌های متنوع و متعدد است؛^۳ و یکی از موضوعات پر مناقشه ساختارها و سیاست‌های تجاری کشور با توجه به منافع و ارزش‌های سازمان‌ها و راهبردها می‌باشد. این مسائل باعث گردیده صورت‌بندی چالش‌ها و ابزار حل آن‌ها از مدلی مطلوبی برخوردار نباشد. برخی از جمله چالش‌های مهم در رابطه با سیاست‌گذاری تجاری در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط عبارت‌اند از ممنوعیت‌های صادراتی، ارزآوری در شرایط تحریم، چالش‌های مالی، ضعف در زیرساخت‌های فناوری، تأمین بازار داخلی، چالش‌های تولیدی و غیره.^۴

از سوی دیگر، سیاست‌گذاری تجاری به‌عنوان ابزاری جهت تسهیل و ایجاد بسترهای اقتصادی و تجاری، باهدف توسعه و رشد بازارهای داخلی و خارجی است. این بسترها متشکل از مقررات، قوانین و توافق‌نامه‌هایی هستند که تبادل خدمات، کالا و سرمایه را تسهیل می‌نمایند.^۵ همچنین، سیاست‌گذاری تجاری شامل مجموعه‌ای تدابیری است که دولت‌ها به منظور حفظ منافع ملی و اقتصادی خود در مواجهه با تحولات و تغییرات جهانی اخذ می‌نمایند که دربرگیرنده

۱. صوردی و همکاران (۲۰۲۴)

۲. کالیندو و همکاران (۲۰۲۲)

۳. پولیو (۲۰۲۳)

۴. موامی و همکاران (۲۰۲۴)

۵. گلدبرگ (۲۰۱۶)

سهیمه‌ها، تعرفه‌ها، مشوق‌ها و محدودیت‌های و غیره برای مدیریت و کنترل فرآیند صادرات و واردات است.^۱

در این راستا نیز، ظهور فناوری‌های نوین که مسیرهای جدیدی را برای حل انواع مشکلات بازنموده به‌عنوان یکی از واقعیت‌های جامعه کنونی تبدیل شده است؛ بنابراین اکثر دولت‌ها تمایل دارند از طریق سیاست‌گذاری از این فناوری‌های جدید استفاده نمایند^۲ که در سال‌های اخیر رشد قابل توجهی داشته و بسیار مورد توجه سازمان‌ها می‌باشد. در عصر تحولات دیجیتال، فناوری‌های نوین به‌عنوان یکی از موتورهای رشد اقتصادی و محرکه نوآوری پدیدار شده‌اند و اهمیت آن‌ها برای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط ضروری است.^۳ در اکثر کشورها، کسب‌وکارهای کوچک و متوسط که ستون فقرات اقتصاد را تشکیل می‌دهند، با چالش‌های و مشکلات متعددی مواجه‌اند که آنان را به سمت استفاده از فناوری‌های نوین سوق می‌دهد. علاوه بر این، سیاست‌گذاری تجاری به‌عنوان ابزاری مهم و کلیدی در دست دولت‌ها، نقش قابل توجهی در ایجاد فضایی مناسب جهت‌دهی جهت بهره‌برداری و پذیرش از این فناوری‌ها ایفا می‌نماید.^۴

همچنین، فناوری‌هایی از جمله فناوری‌های ابری، بلاک چین، اینترنت اشیا و هوش مصنوعی امکان کاهش هزینه‌ها، بهبود فرآیندها و ایجاد محصولات و خدمات نوآورانه را برای این کسب‌وکارها فراهم می‌نمایند؛^۵ اما جهت بهره‌وری کامل از این فناوری‌ها، سیاست‌گذاری‌های تجاری باید به‌گونه‌ای طراحی گردند که نه تنها چالش‌های موجود را رفع نمایند، بلکه به شکل‌گیری یک اکوسیستم حمایتی و پایدار کمک کنند.^۶ این موضوع نیز در کشورهایی مانند ایران که با چالش‌های مختلفی از جمله دسترسی محدود به منابع مالی، زیرساخت‌های ناکافی، پیچیدگی‌های قانونی، عدم آگاهی از بازارهای جهانی و کمبود آموزش‌های تخصصی مواجه هستند، بیشتر محسوس می‌باشد.^۷

۱. گروسمن (۲۰۲۱)

۲. فرخی و همکاران (۲۰۲۴)

۳. پراکاش و همکاران (۲۰۲۳)

۴. بای (۲۰۲۴)

۵. ران و همکاران (۲۰۲۴)

۶. فیشر و همکاران (۲۰۱۳)

۷. حاجیانی و همکاران (۲۰۲۳)

با توجه به اهمیت و ضرورت کسب‌وکارهای کوچک و متوسط، در نظام‌های اجتماعی و اقتصادی اکثر کشورهای در حال توسعه از جمله ایران، حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط جز اولویت‌های کلیدی توسعه اقتصادی آن‌ها محسوب می‌شود؛ اما مطالعات نشان داد اگرچه گرایش به فناوری‌های نوین بر این نوع کسب‌وکارها تأثیر به‌سزایی به همراه دارند و منجر به تقویت نوآوری، رشد اقتصادی و مزیت رقابتی می‌گردد؛ اما کسب‌وکارهای کوچک و متوسط غالباً با محدودیت‌های منابع و چالش‌های متعددی مواجه هستند که مانع از توانایی آن‌ها در نوآوری مستقل می‌شود، در نتیجه، وجود سیاست‌های حمایتی را ضروری می‌سازد. این سیاست‌ها می‌توانند محیطی مساعد برای پیشرفت فناوری و تجاری‌سازی ایجاد نمایند که در نهایت به نفع توسعه‌ی اقتصادی باشد.^۲

درحالی‌که طراحی مدل‌های سیاست‌گذاری تجاری جهت ترویج فناوری‌های جدید در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط ضروری هستند، اما شناخت چالش‌ها در اجرای آن‌ها نیز مهم می‌باشند. سیاست‌گذاران باید اطمینان حاصل نمایند که این مدل‌ها با در نظر گرفتن عواملی مانند صنعت، شرایط بازار و قابلیت‌های فناورانه، سازگار و پاسخگوی نیازهای منحصربه‌فرد کسب‌وکارهای مختلف باشند. این سازگاری جهت به حداکثرسازی تأثیر سیاست‌ها بر نوآوری و رشد آن‌ها بسیار مهم است که باید مورد توجه از سوی دولت و سیاست‌گذاران ذی‌ربط واقع شود.^۳

همچنین، طبق مطالعات انجام‌شده در این حوزه فقدان ادبیات نظری به‌عنوان شکافی در رابطه با سیاست‌های تجارت خارجی و داخلی در سطح کلان مشهود است. این شکاف نظری باعث بهره‌مندی از سیاست‌های غیرهمسو در این حوزه شده است. با توجه به اینکه حوزه سیاست‌های تجاری داخلی و خارجی گسترده است؛ اما از سوی سیاست‌گذاری عمومی و مدیریت دولتی به آن توجه لازم مبذول نشده است. همچنین، فقدان شناخت کافی در رابطه با این موضوع، اهداف و سیاست‌ها به خوبی باهم منطبق نشده‌اند که با دست رفتن فرصت‌های زیادی در سطح اجرای در این بخش همراه است. بررسی مطالعات انجام‌شده حاکی از این

۱. گاتو (۲۰۱۶)

۲. حسینی و همکاران، (۲۰۱۹)

۳. عثمان و همکاران (۲۰۲۴)

است که تحقیقات مذکور در ابتدای راه قرار دارند و کمتر در ادبیات آکادمیک مورد توجه واقع شده‌اند. بر این اساس، ارائه یک مدل منسجم در این حوزه بسیار لازم و ضروری است. در این خصوص، سیاست‌گذاری تجاری می‌تواند با فراگیری فناوری‌های نوین و ایجاد سازوکارهای انگیزشی و حمایتی فراگیری را در بین این کسب‌وکارها تسریع بخشد. اقداماتی از جمله ایجاد انگیزه‌های مالیاتی، ارتقای مهارت‌های دیجیتال، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و تسهیل مقررات می‌توانند به شکل‌گیری یک محیط توانمند جهت توسعه و پذیرش فناوری‌های نوین کمک نمایند^۱.

یکی از چالش‌های فعلی در زمینه سیاست‌های تجاری خارجی و داخلی در سطح کلان فقدان مدل منسجم است. این چالش‌ها موجب شده که پژوهشگران دانشگاهی و کسب‌وکارها جهت بررسی سیاست‌های تجاری نیاز به یک مدل منسجم را بیش از پیش احساس نمایند؛ بنابراین، نوآوری اصلی تحقیق حاضر توسعه سیاست‌های تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین است. ذکر این نکته ضروری است که در سطوح ملی و بین‌المللی این نوع پژوهش با این محتوا و مضمون که اقدام به تلفیق مفاهیم سیاست‌گذاری تجاری و مفاهیم فناوری‌های نوین همراه باشد صورت نگرفته است.

بر اساس بررسی‌های مختلف در حوزه سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین تاکنون تحقیقی به صورت جامع در رابطه با این موضوع انجام نشده است. از سوی دیگر علی‌رغم بسیاری از چالش‌های سیاست‌های مختلف خارجی و داخلی در سطح کلان مرتبط به مسائل تجاری از جمله تحریم‌ها و محدودیت‌های تجاری، سیاست‌های ناکارآمد توسعه صادرات، عدم ثبات اقتصادی و اجتماعی، تنظیمات بروکراسی و اداری زیاد، مشکلات دسترسی به منابع مالی، رقابت نابرابر با شرکت‌های بزرگ و عدم وجود حمایت‌های دولتی و ... تحقیق منسجمی انجام نشده است. در نتیجه هدف اصلی تحقیق حاضر این است که به بررسی این موضوع بپردازد و مدل منسجمی برای سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در ایران ارائه دهد. از این رو مسئله اصلی تحقیق حاضر این است که مدل سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط چگونه است؟ در پاسخ به این سؤال تحقیق در ابتدا چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری در

سطح کلان متأثر از چه عواملی در کسب و کارهایی کوچک و متوسط بوده و نوع ارتباط بین چالش‌ها چگونه خواهد بود؟ سپس، چالش‌های سیاست‌گذاری در این حوزه از طریق ادبیات نظری مورد بررسی قرار گرفته‌اند و در قسمت سوم از طریق مصاحبه با خبرگان حوزه‌های مرتبط در بخش سیاست‌گذاری تجاری در داخل و خارج کشور مبنای مورد بحث قرار گرفتند و در آخر، به سطح بندی سیاست‌ها تجاری داخلی و خارجی بر اساس گام دوم پرداخته شده است.

۲. مبانی نظری

۲-۱. سیاست‌گذاری

شامل مجموعه اقداماتی هست بیش از اقدامات و تصمیمات مخفیانه و جداگانه که به وسیله سیاست‌گذاری مقام‌های دولتی انجام می‌شود. سیاست‌گذاری نه فقط تصمیم‌گیری جهت تصویب یک قانون، بلکه نتیجه اقدامات در ارتباط با پیاده‌سازی، اعمال قانون و تفسیر می‌باشد. سیاست‌گذاری دولت‌ها یعنی آنچه برای توزیع مجدد درآمد، کنترل تورم، پاک‌سازی محیط‌زیست، مشکلات ملی و کاهش نگرانی‌های دولتی انجام می‌شود و نه آنچه عملیاتی نشده است.^۱ همچنین، سیاست‌گذاری عمومی به عنوان اصولی قلمداد می‌شود که از طریق مراجع ذی‌ربط در هر جامعه‌ای وضع می‌گردد و به مثابه یک اقدامات و فعالیت‌های، راهنما و مدل، جامعه است. جهت سیاست‌گذاری نقش‌های متفاوتی مانند یک هماهنگ‌کننده، ارزیابی و کنترل، مصلحت عامه مردم، معرفی‌کننده منابع، روشن‌گری روح قوانین معرفی گردیده است.^۲

۲-۲. سیاست‌های تجاری

به مجموعه استراتژی‌ها، اقدامات و قواعدی اطلاق می‌گردد که توسط نهادها یا دولت‌ها ذی‌ربط جهت تنظیم و مدیریت ارتباطات اقتصادی و تجاری با کشورها و علاوه بر این در داخل کشور تدوین می‌گردند. این سیاست‌ها متشکل از تعرفه‌ها، سهمیه‌ها، واردات و صادرات، سهمیه‌ها و سایر ابزارهایی هستند که برای حمایت از صنایع داخلی، نظارت بر تعادل تجاری و تشویق به

۱. گرتون (۲۰۱۴)

۲. اشمیت (۲۰۱۲)

تجارت آزاد استفاده می‌شوند^۱. همچنین، سیاست‌های تجاری به راهبردهای برنامه‌ریزی اطلاق می‌گردد که دولت‌ها جهت تقویت ارتباطات اقتصادی با سایر کشورها طراحی می‌نمایند. این سیاست‌ها شامل تحلیل هزینه‌ها و منافع، تدوین مدلی جهت مشارکت در بازارهای بین‌المللی، شناسایی فرصت‌های تجاری است تا به ارتقای توسعه پایدار و رقابت‌پذیری کمک نماید. سیاست‌های تجاری به مجموعه قوانین و مقررات، مدل‌هایی نهادی است که طبق آن‌ها تجارت داخلی و بین‌المللی مدیریت می‌گردد^۲. این سیاست‌ها دربرگیرنده‌ای نهاد‌های اجرایی، قوانین حفاظتی و رویه‌های قضایی می‌باشند که جهت تنظیم ارتباطات تجاری و حمایت از حقوق تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان ایجاد شده‌اند^۳.

۲-۳. فناوری‌های نوین

شامل فناوری‌هایی است که به تازگی توسعه یافتند و یا هنوز در حال تکامل می‌باشند و پتانسیل چشم‌گیری جهت بهبود و تحول خدمات و فرآیندها دارند. علاوه بر این، فناوری‌هایی نوین به علت ماهیت تغییرپذیری باید همراه با نگرش استاتیک و دینامیک باشد. نمونه‌هایی از فناوری‌های نوین شامل هوش مصنوعی، بیوتکنولوژی، بلاک چین، اینترنت اشیا و واقعیت افزوده و مجازی است. این فناوری‌ها به طور فزاینده‌ای در حال تغییر نحوه کسب‌وکارهای هستند^۴. فناوری‌های نوین، فناوری‌هایی هستند که به تازگی توسعه یافته و نوآوری‌های چشم‌گیری در حوزه‌های مختلف ایجاد نموده‌اند. آن‌ها در کل در راستای راحتی بهبود کارایی، عملکرد و سرعت در صنایع مختلف طراحی شده‌اند.

۲-۴. کسب‌وکارهای کوچک و متوسط

به مفهوم بنگاه‌های اقتصادی می‌باشند که با شاخص‌هایی مانند ظرفیت‌های تولیدی خاص، حجم فروش، دارایی کل، سرمایه و تعداد کارکنان هستند؛ که کارکنان کمتر از ۱۰۵ نفر باشند. این کسب‌وکارها در راستای توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی نقش به‌سزایی دارند. طبق دستورالعمل

۱. کالیندو (۲۰۲۲)

۲. دیور (۲۰۲۴)

۳. گلبرگ (۲۰۲۲)

۴. پومفرت (۲۰۲۰)

بانک مرکزی ایران جهت تأمین مالی کسب و کارهای کوچک و متوسط در سال ۱۴۰۱ شامل یک واحد اقتصادی است که تعداد کارکنان آن‌ها طی یک سال گذشته بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر است.^۱

۳. پیشینه پژوهش

۳-۱. پیشینه داخلی

- اصفهانی و همکاران (۱۴۰۳) به بررسی سیاست‌های پولی و ارزی و ریسک نقدینگی بانک‌های تجاری با تأکید بر دوره تحریم پرداختند و نتایج نشان داد که ریسک نقدینگی با سیاست‌های پولی و ارزی با رابطه مثبت دارند. شاخص‌هایی از جمله اندازه بانک، رشد اقتصادی، سودآوری، نرخ تورم و رقابت‌پذیری نیز بر این شاخص‌ها با تأثیراتی همراه بودند.
- مابی و همکاران (۱۴۰۳) به بررسی چالش‌های تحریم ایران در عصر وابستگی متقابل اقتصاد سیاسی انرژی پرداختند و نتایج نشان داد تحریم اقتصادی ایران، نقش کاتالیزوری کشور جهت نقش‌یابی در سیاست جهانی و رشد اقتصاد با چالش‌هایی متعددی روبرو نموده و این مسئله با افزایش سطح تهدیدات اقتصادی ایران با محدودیت‌های راهبردی و شرایط تحریم اقتصادی همراه بوده است؛ که با چالش‌های بانکی، مبادله پولی و مالی مواجه نموده است.
- محمد تهرانی و همکاران (۱۴۰۳) به ارزیابی تأثیر تحریم‌ها مالی بعد از خروج آمریکا از برجام بر اقتصاد و سیاست‌های ارزی بانک مرکزی ایران پرداختند و نتایج نشان داد که اعمال تحریم‌های مالی با چالش‌های مهمی از جمله چالش‌های کلیدی بخش خصوصی، فشارهای سیاسی فزاینده، سیاست‌گذاری نامطلوبی بانکی و پولی، مشکلات حاد ارزی، افزایش بی‌قانونی فساد، بروز بحران‌های مالی در بازار و افزایش تنش‌های اقتصادی در کشور روبرو هستند.
- فراهانی و همکاران (۱۴۰۳) به بررسی چالش‌ها و راهکارهای حمایت از تولید داخلی و ملی در راستای تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی پرداختند. کسب و کارها به عنوان حلقه‌های ارتباطی بین محیط کلان و خرد هستند که به رشد اقتصادی کشور کمک می‌نمایند و نتایج نشان داد که با چالش‌های از جمله بی‌ثباتی سیاسی، چالش فرهنگی، رانت جویی،

ضعف در نظام قوانین و مقررات، چالش ایجاد و حفظ اشتغال، چالش فناوری، چالش سرمایه انسانی، ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید، چالش فساد، چالش برنامه‌ریزی، چالش‌های اقتصادی و عرضه کالاهای قاچاق در بازار داخلی مواجه هستند.

- شریف‌زاده و همکاران (۱۴۰۳) به بررسی سیاست‌های توسعه فناوری‌های نوین در گسترش راهبردهای سیاسی کلان نظام پرداختند و نتایج نشان داد سرمایه‌گذاری کلان کشورهای توسعه‌یافته در فناوری‌های نوین جهت رسیدن به مزیت رقابتی است؛ بنابراین، توجه به فناوری‌های نوین در عرصه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در سطح منطقه‌ای و جهانی لازم است.

- قائمی اصل (۱۴۰۲) به بررسی چالش‌ها و ارائه راهبردهای توسعه در بنگاه‌های کوچک و متوسط در اقتصاد ایران پرداخته است از جمله چالش‌های موجود عبارتند از موانع مالی، موانع سازمانی، موانع نهادی، موانع فناوری، موانع بازاری، موانع قانونی، موانع ارزش کسب‌وکار.

- حاجیانی و همکاران (۱۴۰۲). به بررسی پول‌شویی مبتنی بر سوءاستفاده از نظام تجارت بین‌الملل با نگاهی به چالش‌های بنیادی نظام تجاری ایران پرداختند و نتایج نشان داد که با چالش‌های از جمله تحریم‌های اقتصادی، غیاب نظام مالی رسمی، رشد معاملات تهاتری، تباری در مناقصات دولتی، چالش‌های ارزی، رانتی شدن اقتصاد، خالی‌فروشی بازرگانی، محدودیت در تبادلات مالی تجاری با تحریم سوئیفت مواجه هستند که منجر به پول‌شویی در حوزه تجاری بین‌المللی و ایران شده است.

- اقبالی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی «اثر سیاست مالی بر سیکل‌های تجاری در ایران» پرداختند و نتایج نشان داد شوک ساختار مالی تأثیری منفی بر سیکل تجاری به همراه دارد. همچنین، مخارج دولت به‌عنوان شاخصی در رابطه با سیاست مالی است و متغیرهای نرخ رشد حجم حقیقی پول، نرخ رشد واردات کالاها، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی، به‌عنوان متغیرهای کلان مدنظر می‌باشند.

- سپهر دوست و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر سیاست آزادی تجاری دولت بر پیچیدگی اقتصادی کشورهای در حال توسعه پرداختند و نتایج نشان داد که تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، متغیرهای پیچیدگی اقتصادی، واردات کالاهای سرمایه‌ای و واسطه‌ای، آزادی

تجاری و سرمایه‌گذاری مستقیماً خارجی بالاترین تأثیر را بر پیچیدگی و چالش‌های اقتصادی به همراه داشته‌اند.

- متین نفس و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی چالش‌های ساختاری سیاست‌گذاری پولی در اقتصاد ایران و ارائه مدلی فرآیند جامع خط‌مشی‌گذاری پرداختند و نتایج نشان داد که با چالش‌هایی از جمله محدودیت ابزارهای سیاست پولی، اقدامات مصلحتی سیاست‌گذاری پولی، درجه پایین بودن استقلال مرکزی بانک مرکزی، چالش‌های اجرای بانکداری بدون ربا، پایین بودن میزان شفافیت در فرآیند اخذ تصمیم مواجه بودند.
- حیرانی و همکاران (۱۳۹۸) به نقد سیاست‌ها و قوانین ارتقای سهم داخل در قراردادهای بین‌المللی کشور و ارائه راه‌کارهای منتخب پرداختند و نتایج نشان داد که سیاست‌های در تدوین و اجرای باهدف ارتقای سهم داخل در این حوزه با چالش‌های متعددی مواجه بودند که عبارت‌اند از سیاست‌گذاری اجرایی و کلان، چالش‌های قرارداد و مناقصات، چالش‌های شرکتی.
- یآوری و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تحلیل سیاست‌های تجاری و ارزی در ایران در چارچوب مدل تعادل پرداختند و نتایج نشان داد که سیاست کاهش ارزش پول ملی (تکانه مثبت نرخ ارز)، باعث کاهش واردات انواع کالاها (کل، مصرفی و واسطه‌ای)، افزایش اشتغال، تولید ملی، نرخ ارز حقیقی، رابطه مبادله و صادرات غیرنفتی می‌شود. هزینه اجرای این سیاست افزایش نرخ تورم است. با توجه به تغییرات کم صادرات غیرنفتی نسبت به تغییر نرخ ارز، انتظار نمی‌رود سیاست کاهش ارزش پول ملی تحرک بالایی در صادرات غیرنفتی ایجاد نماید.
- زاهدطلبان و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر موانع تعرفه‌های گمرکی و نرخ ارز در تابع تقاضای واردات کشور مروری انتقادی بر سیاست‌های تجاری و ارزی کشور در راستای حمایت از تولید ملی پرداختند و نتایج نشان داد با مشکلاتی از جمله سیاست‌های ارزی نامناسب (اضافه ارزش‌گذاری پول ملی، تشویق واردات و تضعیف بلندمدت صادرات، اضافه‌نمایی نرخ حمایت اسمی تعرفه‌ها، پایین بودن نرخ حمایت واقعی، نوسانات و انتقال شوک‌ها ناشی از درآمدهای نفتی به سیاست تجاری، ساختار نامناسب بودجه دولت، اثرپذیری نرخ ارزی از درآمد نفتی)، کاستی‌ها و ناکارآمدی سیاست‌های تجاری (عدم

ثبات نظام تجاری و تعرفه‌ای کشور، فقدان عنصر زمان در حمایت‌های تجاری اعطا شده، عدم بهره‌برداری از ابزارهای نوین دفاع تجاری، فقدان توجه کافی به رویکردهای نوین حمایتی، فقدان تعرفه‌های صفر در رژیم تعرفه‌ای کشور، فقدان برنامه روشن در اصلاحات تجاری و عدم وجود حضور جدی‌تر تجارت منطقه‌ای) در راستای حمایت از تولیدات داخلی در کشور مواجه بودند.

- نوذری (۱۳۹۷) به بررسی مسئله حمایت از تولیدات داخلی چالش‌ها و راهبردها پرداخته است و نتایج نشان داد که تولیدکنندگان با چالش‌های مختلف و متعددی مواجه هستند. دولت‌ها با اعمال سیاست‌های پولی، تعرفه‌ای و حمایتی سعی در حمایت از کسب‌وکارها را داشته‌اند اما با توجه به حمایت از تولیدات داخلی با چالش‌های از جمله رانت، فساد اقتصادی و عدم اشتغال‌زایی مواجه شدند. حمایت‌گرایی دولت در قالب سیاست‌های ازجمله ثبات در اقتصاد کلان، اعطایی یارانه‌ای انرژی ارزن و اعمال تعرفه‌ای زیاد بر کالاهای وارداتی و نرخ ارز ترجیحی شفاف نبوده است. کسب‌وکارها اکثراً با سرمایه در گردش و کمبود نقدینگی مواجه شده‌اند.
- آرمان و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر شفافیت سیاست‌های تجاری بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی پرداختند و نتایج نشان داد که سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی یکی از عوامل مهم اثرگذار بر بازار سرمایه است. شفافیت مرتبط با میزان فساد موجود در کشور، رعایت حق مالکیت و کارایی نظام قضایی است؛ که با افزایش شفافیت با رعایت بهتر حق مالکیت، کاهش فساد و کارا شدن نظام قضایی همراه است.
- سحابی و همکاران (۱۳۹۰) به بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری مستقیم تجاری خارجی در ایران با تأکید بر نوسانات نرخ ارز پرداختند و نتایج نشان داد که استفاده این نوع سرمایه‌گذاری شامل تأمین مالی، ارتقای فناوری، توسعه‌ی مهارت و مدیریت جهت ارتقای کیفی نیروی کار در داخل سازمان، گسترش بازارهای صادراتی، افزایش و بهبود استاندارد تولیدات داخلی، افزایش توسعه اقتصاد و بهبود رفاه و آسایش مردم و همچنین حرکت به سمت اقتصاد بازار می‌باشد. شاخص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با نرخ ارز با وقفه، تورم و موجودی سرمایه با وقفه ارتباط معکوس و با شاخص نیروی انسانی و حکمرانی خوب ارتباط مستقیم دارد.

۲-۳. پیشینه خارجی

- مر و همکاران به رمزگشایی چالش‌ها و شکاف‌های مهارتی در شرکت‌های کوچک و متوسط در اقتصادهای نوظهور پرداختند و نتایج نشان داد که آن‌ها با چالش‌هایی از جمله کمبود منابع، دسترسی محدود به اعتبار، زیرساخت‌های ناکافی، پذیرش کم فناوری، دسترسی محدود به بازار جهانی و استراتژی‌های بازاریابی ناکارآمد مواجه هستند. برای مقایسه تطبیقی کشورهای هند، کویت، مالزی، عربستان، ترکیه، مجارستان، چین و ایران انجام شده است. ایران با این چالش‌های مهم که عبارتند از فقدان نقدینگی، کمبود بازار، اختلاف نظر شریک، تأمین مواد اولیه، عرضه در همه جا، عدم چرخه حمایتی، طولانی فرآیند تخصیص وام، عدم دانش توانایی کارآفرینان صنعتی در کسب و کارهای کوچک و متوسط مواجه بوده‌اند.
- اوپوکو^۲ و همکاران به بررسی تقویت کسب و کارهای کوچک و متوسط از طریق دیجیتالی شدن پرداختند و نتایج نشان داد نیاز به شناخت چالش‌های مختلف و حمایت از نیازهای این سازمان‌ها بر اساس اندازه تأکید شده است. کسب و کارهای کوچک و متوسط نقش مهمی در همه کشورهای از نظر اشتغال‌زایی و رشد اقتصادی به همراه دارند. با این حال، به دلیل چالش‌های مختلف مرتبط با محیط دیجیتال مدرن و محدودیت‌های مختلف از نظر ظرفیت‌های مالی و فنی، همچنین سواد دیجیتالی شدن، چالش‌های متعددی در رابطه با شاخص‌های مهارت کارکنان، فرهنگ، رقابت، منابع مالی، مدیریت ریسک، مدیریت نوآوری دارند.
- بای^۳ و همکاران به بررسی سیاست تجاری بهینه با انتشار فناوری بین‌المللی پرداختند و نتایج نشان داد که انتشار فناوری بین‌المللی و سیاست تجاری بهینه دو عاملی هستند که می‌توانند تأثیر چشمگیری بر رشد اقتصادی و توسعه داشته باشند از جمله سیاست‌های مهم در رابطه با فناوری عبارت‌اند از: تشویق به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، تقویت نظام مالکیت فکری، سیاست‌های حمایتی برای شرکت‌های داخلی، تخصص‌گرایی و

۱. مر و همکاران (۲۰۲۴)

۲. اوپوکا و همکاران (۲۰۲۴)

۳. بای و همکاران (۲۰۲۴)

ایجاد خوشه‌های صنعتی، معاهدات و توافقی‌های بین‌المللی، آموزش و توسعه نیروی کار، توسعه زیرساخت‌های نوآوری.

- حسن زاده و همکاران (۲۰۲۴) به بررسی موانع تجاری بر شرکت‌های کوچک و متوسط در یک کشور تحت تحریم تاثیر یکسانی دارد پرداخته‌اند و نتایج نشان داد تحریم‌ها و موانع تجاری تاثیر یکسانی بر همه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط ندارند. برخی به دلیل وابستگی بیشتر به بازارهای صادراتی و واردات آسیب‌پذیرتر هستند از جمله چالش‌هایی که در این رابطه مواجه‌اند عبارتند از: محدودیت‌های دسترسی به بازارهای بین‌المللی، مشکلات مالی و بانکی، افزایش هزینه‌های تجارت و تولید، محدودیت‌های نوآوری و فناوری، موانع بوروکراسی و اداری، مشکلات داخلی، محدودیت‌های سهمیه‌بندی واردات و صادرات، مقررات برجسب‌گذاری و بسته‌بندی.
- فاروک^۱ و همکاران به بررسی پذیرش فناوری و تحول دیجیتال در مشاغل کوچک و متوسط، روندها، چالش‌ها و فرصت‌ها پرداختند و نتایج نشان داد شرکت‌های کوچک و متوسط در خط مقدم تحول دیجیتال و پذیرش فناوری هستند که مستلزم ادغام فناوری‌های دیجیتال برای تغییر رویه‌های عملیاتی، افزایش رضایت مشتری، تقویت نوآوری و افزایش رقابت می‌باشند. علی‌رغم وجود موانع مشخص مانند دانش فناوری محدود، منابع مالی ناکافی، زیرساخت‌های دیجیتال ناکافی و کمبود پرسنل ماهر شرکت‌های کوچک و متوسط این پتانسیل را دارند که مزایای قابل توجهی از تحول دیجیتال کسب کنند. تحول دیجیتال به شرکت‌های کوچک و متوسط قدرت می‌دهد تا به پایداری، رقابت و سفارشی‌سازی در ارائه‌های خود دست یابند.
- رانا^۲ و همکاران به بررسی چالش‌های سیاست پولی مطالعه موردی در بنگلادش انجام دادند و نتایج نشان داد که تعامل پیچیده بین عوامل اقتصاد کلان و سیستم‌های مالی وجود دارد که به بررسی دقیق و راه‌حل‌های استراتژیک نیاز دارند این چالش‌هایی عبارتند از: مداخله استبدادی برای اجرای ناکارآمد سیاست پولی، محدودیت‌های قیمت و اهداف عامل کلان اقتصادی، تغییر خط‌مشی مستمر و محدودیت‌های نظارتی، عدم حساسیت

۱. فاروک (۲۰۲۴)

۲. رعنا (۲۰۲۴)

- سیاست پولی، محیط ضعیف نرخ بهره در بازار پول، محدودیت‌های نقدینگی برای کنترل دولت، محدودیت‌های نقدینگی برای فعالیت‌های وام‌دهی برای سرمایه‌گذاری خصوصی، محدودیت‌های حاکمیتی برای رشد فراگیر و ثبات اقتصادی و حکمرانی. سیاست‌گذاران باید اهمیت مناسب‌سازی رویکردهای سیاست پولی با تفاوت‌های ظریف خاص اقتصاد، ارتقای انعطاف‌پذیری در برابر عدم قطعیت‌های اقتصادی داخلی و جهانی را درک کنند.
- جایاویرا^۱ و همکاران به بررسی پر کردن شکاف مالی تجارت برای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط‌های صادرات محور پرداختند و نتایج نشان داد که با چالش‌هایی از جمله ضعف‌های زیر ساختاری (اندازه، مالکیت، سواد مالی پایین، استفاده کم از تکنولوژی، فقدان وثیقه، آموزش ضعیف، نیروی کار ناتوانی در اثبات اعتبار، مهارت مدیریتی ضعیف، مدیریت ضعیف سرمایه در گردش، عدم تقارن اطلاعات، شفافیت ضعیف، ساختار مالی ضعیف، عدم آگاهی از بازار، عملکرد ضعیف)، ضعف‌های بخش بانکی (نرخ بهره / هزینه‌های بالا، نیاز به وثیقه بالا، دسترسی ناکافی، مراحل طولانی و پیچیده وام، فرهنگ بانکداری ریسک‌گریزی، در دسترس نبودن کارکنان ماهر برای وام دادن)، ضعف‌های دولتی و غیر دولتی (قوانین سفت و سخت در تجارت بین‌المللی، مالیات‌های بالا، بودجه ناکافی، عرضه ناکافی بازار، عدم آموزش حرفه‌ای، تحت سرمایه توسعه یافته و پشتیبانی زیرساختی ضعیف، عدم آگاهی در مورد مناسب سیاست‌های دولت، اعتبار کم کشوری و بانکی محلی) مواجه بودند.
 - موامی^۲ و همکاران به بررسی چالش‌ها و چشم‌اندازهای رشد کسب‌وکار کوچک و متوسط در کارخانه‌های تولید فلز پرداختند و نتایج نشان داد چالش‌ها، شامل محدودیت‌های مالی، فقدان دانش و برنامه‌ریزی استراتژیک، دسترسی ناکافی به فناوری مدرن، زیرساخت‌های نامعتبر و حمایت ناکافی دولت است.
 - گائو^۳ و همکاران به ارزیابی عدم قطعیت سیاست تجاری، محدودیت‌های مالی و نوآوری شرکت پرداختند و نتایج نشان داد ارتباط معناداری بین شاخص محدودیت‌های تأمین مالی و نوآوری‌های شرکت وجود دارد که باعث کاهش قابل توجه در عدم قطعیت‌های سیاست

۱. جایاویرا (۲۰۲۴)

۲. موامی (۲۰۲۴)

۳. گیائو (۲۰۲۴)

تجاری شده است، به ویژه برای شرکت‌های با بهره‌وری بالا و مناطق با بازاری سازی پیشرفته. با این حال، این اثر با محدودیت‌های مالی کاهش می‌یابد. کاهش عدم قطعیت‌ها باعث افزایش سودآوری شرکت، رشد اعتبار تجاری خوشه‌ای و افزایش کارایی تخصیص منابع اعتباری می‌شود، در نتیجه، فشارهای مالی بر شرکت‌ها را کاهش می‌دهد و نوآوری را تسهیل می‌کند.

- آکانگ^۱ به بررسی پایبندی به سیاست و رشد کسب‌وکار و بررسی رابطه در شرکت‌های کوچک و متوسط پرداخته است. شرکت‌های کوچک و متوسط نقشی حیاتی در رشد اقتصادی در سرتاسر جهان ایفا می‌کنند، اما اغلب در پایبندی به سیاست‌ها با چالش‌هایی مواجه هستند. نتایج نشان داد که با چالش‌های مهمی از جمله منابع محدود، محیط نظارتی پیچیده، عدم تخصص، هزینه انطباق، اولویت‌های رقابتی، عدم تقارن اطلاعات مواجه هستند.
- آژانس توسعه و تجارت سازمان ملل «آنکتاد» (۲۰۲۴) در رابطه با چارچوب سیاست‌گذاری و رقابت‌پذیری کسب‌وکارهای کوچک و متوسط این موارد ذکر شده را ضروری می‌داند که عبارتند از: شاخص توسعه دیجیتال، انطباق با معیارهای بین‌المللی، دسترسی به بازارهای جهانی، حمایت از نوآوری، سیاست‌های عمومی و مقررات، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های تکنولوژیک، دسترسی به منابع مالی، تحقیق و توسعه، آموزش مهارت‌ها نیروی کار.
- آعلی^۲ به بررسی چالش‌ها و دغدغه‌های شرکت‌های کوچک و متوسط ایرانی برای بهره‌مندی از استانداردها پرداخته است و نتایج نشان داد با چالش‌هایی از جمله محدودیت منابع در اجرای استانداردها، عدم آگاهی از استانداردهای تخصصی و فرآیندهای استانداردسازی، عدم آگاهی از اهمیت و نقش استانداردها، عدم وجود فرآیندهای ارزیابی و اثربخشی استانداردها، عدم توانایی علمی و تخصصی در درک استانداردها و عدم دسترسی به استانداردهای تخصصی مواجه‌اند.
- کیائو^۳ به بررسی ریسک‌های مالی و هزینه‌های اقتصادی تحریم‌های تجاری پرداخته است.

۱. آکانگ (۲۰۲۴)

۲. آعلی (۲۰۲۴)

۳. کیائو (۲۰۲۴)

قیمت‌گذاری اخیر به دست آمده در رابطه با سطح محصول نشان داده که اجرای ریسک‌های مالی و هزینه‌های اقتصادی محدودیت‌های تحریم تجاری منجر به افزایش قابل توجه قیمت‌ها در بازار می‌گردد. نتایج نشان داد چالش‌های عبارتند: از نرخ ارز، نوسانات نرخ ارز، حجم صادرات و واردات، رشد تولید ناخالص داخلی، نرخ تورم، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بازار سهام و هزینه‌های اقتصادی است.

- رصد جهانی نوآوری و فناوری / دفتر مالکیت فکری (۲۰۲۴) نشان داده که وضعیت فعلی در این حوزه که ایران دارای رتبه بالا برای شاخص‌های پیچیدگی بازار (۱۷)، برون‌دادهای فناوری و دانش (۴۹)، سرمایه انسانی (۶۴) و برون داده‌های خلاق (۵۲) بوده و دارای رتبه پایین در رابطه با شاخص‌های پیچیدگی تجاری (۱۱۰) و زیرساخت‌ها (۹۵) بوده است. صادرات با فناوری‌های پیشرفته ۱۵۶٫۲۹ میلیون دلار در سال ۲۰۲۱ بوده که نسبت به سال گذشته کاهش داشته و برابر با رتبه ۱۰۷ است.
- عبدیوا^۱ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (۲۰۲۳) در رابطه با وضعیت اقتصاد جهانی در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ در سطح ۳٫۲ درصد پیش‌بینی شده که نسبت به رشد ۳٫۱ درصد سال ۲۰۲۳ اندکی بهبود داشته که بر اساس رشد تجارت، سیاست‌های پولی و بهبود درآمد‌های واقعی انبساطی در اکثر اقتصادها روی داده است. انتظار می‌رود تا پایان سال ۲۰۲۵ تورم توسط بانک مرکزی با توجه به اهداف تعیین شده کاهش داشته باشد.
- کالیندو^۲ به بررسی مفهوم سیاست‌گذاری تجاری پرداخته است و نشان داد که سیاست‌گذاری یک فرآیند تدوین مقررات و قوانین، و اقدامات دولتی است، به منظور تنظیم و مدیریت فعالیت‌های بازرگانی بین‌المللی و داخلی یک کشور. هدف سیاست‌گذاری تجاری بهبود تراز تجاری، حمایت از رشد اقتصادی و صنعتی و تأمین رفاه اجتماعی می‌باشد. مؤلفه‌های مهم سیاست‌گذاری تجاری عبارتند از: تعرفه‌ها، مقررات واردات و صادرات، حمایت‌گرایی تجاری، کنترل‌های مالی و ارزی، سیاست‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، اقدامات جبرانی و ضد دامپینگ، توسعه و پشتیبانی صادرات و توافق‌نامه‌های تجاری بین‌المللی.

۱. عبدیوا (۲۰۲۳)

۲. کالیندو (۲۰۲۲)

- وو و همکاران^۱ به بررسی سیاست توسعه صنعت تجارت بین‌الملل در زمینه رایانش ابری و اینترنت اشیا پرداختند و نتایج نشان داد فناوری رایانش ابری و اینترنت اشیا به عنوان فناوری‌های نوین در تجارت بین‌الملل هستند. این فناوری‌ها منجر به تغییر سیاست‌های توسعه صنعتی و روش‌های انجام کسب‌وکار می‌شوند که عبارتند از: حفاظت از داده‌ها و امنیت سایبری، تسهیل دسترسی به فناوری و سرمایه‌گذاری بین‌المللی، توسعه اکوسیستم‌های نوآوری، ترویج استانداردها و سیاست‌های حاکمیتی، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، حمایت از نوآوری و تحقیق و توسعه و آموزش و توسعه مهارت‌های انسانی.
- یو^۲ و همکاران به بررسی مفاهیم نظری توسعه و تحلیل سیاست تجاری: تحول و چالش‌های مدرن در زمینه تحول نظام تجارت بین‌المللی پرداختند و تحول نظام تجارت بین‌المللی و تحلیل سیاست تجاری در دوران مدرن با چالش‌ها و فرصت‌های جدیدی از جمله: همگام شدن با مقررات بین‌المللی، شیفت در جایگاه قدرت‌های اقتصادی، تنوع طلبی مصرف‌کننده و توسعه پایدار، فناوری و دیجیتال سازی تجارت و جهانی سازی و ناسیونالیسم اقتصادی مواجه‌اند.
- بیکر^۳ به بررسی چالش‌های سیستم تجارت، تأثیر بالقوه تغییرات در سیاست تجاری آینده پرداختند و نتایج نشان داد که تغییرات در سیاست‌های تجاری می‌تواند با تأثیرات قابل توجهی بر سیستم‌های تجارت جهانی و داخلی همراه باشد که عبارتند از: تغییر در تعرفه‌ها، نوسانات بازار، کاهش رشد اقتصادی، اشتغال‌زایی، کاهش رقابت‌پذیری بنگاه‌ها، عدم پایداری و مسائل زیست‌محیطی.

۳. روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر، با توجه به لزوم بومی‌سازی تجربه‌های سایر کشورها و وجود پژوهش‌های بسیار اندک تحقیقات داخلی در این حوزه و از لحاظ ماهیت کیفی است؛ از بعد هدف

۱. وو (۲۰۲۲)

۲. یو (۲۰۲۰)

۳. بیکرها (۲۰۱۹)

اکتشافی، از نظر جهت‌گیری کاربردی می‌باشد، در برگزیده رویکرد استقرایی و با استفاده از روش نظریه داده بنیاد به ارائه مدل سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در ایران (نظریه داده بنیاد) در راستای توسعه زیرساخت‌های فناورانه، تشویق به همکاری‌های بین‌المللی و نوآوری پرداخته است. جامعه آماری شامل ۱۰ نفر از متخصصان و مدیران در حوزه سیاست‌گذاری، سیاست‌های تجاری داخلی و خارجی، فناوری نوین می‌باشند. خبرگان متخصص از میان افراد باتجربه عملی بالا، آگاهی از ابعاد داخلی و بین‌المللی قانونی و تنظیم‌گیری، درک وسیع بازار، توانایی پیش‌بینی و تحلیل آینده، تخصص و دانش عمیق به عنوان فعالان این حوزه انتخاب شده‌اند. تا رسیدن به اشباع نظری با ۱۱ (۴ نفر اساتید دانشگاهی، ۷ نفر متخصصان/مدیران) نفر از خبرگان مصاحبه انجام شده است. مشخصات آن‌ها در جدول (۱) جدول ذکر شده است. مصاحبه‌ها به شکل حضوری از اسفند سال ۱۴۰۲ آغاز و در مهرماه ۱۴۰۳ پایان یافته است. بیشترین زمان مصاحبه صورت گرفته حدوداً ۳ ساعت ۱۰ دقیقه و کم‌ترین زمان حدود ۴۶ دقیقه بود. پس از ۱۱ مصاحبه اشباع نظری حاصل گردید. از مصاحبه ۱۱ جهت کسب اطمینان انجام شد. در ادامه، نیز داده‌های گردآوری شده در سه‌گام کدگذاری به صورت «باز، انتخابی و محوری» صورت گرفته‌اند. نخست برای دستیابی به داده‌های خام ۱۳۷ کد به عنوان کدهای اولیه استخراج گردیدند، همچنین، پس از ایجاد مفهوم‌ها در کنار کدهای متناظر از مرحله قبل از ۱۲۴ کد محوری حاصل شد. جهت اعتبارسنجی در رابطه با پایایی این تحقیق از روش پایایی باز آزمون جهت تعیین ضریب پایایی استفاده شده است در این خصوص (۳) مصاحبه انتخاب گردیده و در فواصل زمانی مجدداً کدگذاری شدند.

جدول ۱- پایایی بین دو کدگذار

ردیف	تعداد کدها	تعداد توفیقات	تعداد عدم توفیقات	ضریب پایایی
------	------------	---------------	-------------------	-------------

۹۶	۳	۱۲	۱۵	۱
۹۵	۱	۱۰	۱۱	۲
۹۴	۲	۱۹	۲۱	۳
۹۵	جمع کل			

همان‌طور که مشاهده می‌گردد، پایایی باز آزمایشی برای مصاحبه‌ها بیشتر از ۹۰ درصد محاسبه شده است. در نتیجه، قابلیت کدگذاری مورد تأیید است. علاوه بر این جهت محاسبه پایایی بین دو کدگذار از فردی دیگر خواسته شد. برخی از مصاحبات را کدگذاری نماید. نتایج بیانگر پایایی بالای ۹۰ درصد مقوله‌ها تحقیق در کدگذاری بود. در رابطه با اطمینان از روایی مرحله نخست تحقیق به مفهوم دقیق بودن نتایج از نظر محقق، خوانندگان تحقیق و مصاحبه‌کنندگان اقدامات ذیل انجام شد.

- **بررسی همکار:** چهار نفر از اساتید اقتصاد و بازرگانی به بررسی اظهارنظرها و یافته‌ها پارادایم کدگذاری محوری پرداخته‌اند.
- **مشارکتی بودن تحقیق:** به صورت هم‌زمان از مصاحبه‌کنندگان در تفسیر و تحلیل داده‌ها کمک گرفته شده است.
- **اظهار سوگیری محقق:** از آن جا که محقق خود شاغل بخش کسب‌وکار کوچک و متوسط در ایران می‌باشد، قطعاً تجربه کاری در این کسب‌وکارها و مبانی فلسفی و نظری او در تدوین محقق بی‌تأثیر نبود. چراکه سوگیری در تحقیقات جنبه کیفی دارند. جزو جدانشدنی است و محقق نمی‌تواند به‌مانند لوح سفید عمل نماید. در نتیجه تمایلات نظری و فلسفی مشخص‌های زندگی‌نامه خود را وارد عرصه تحقیق می‌نماید.
- **تطبيق از طریق مصاحبه‌کنندگان:** مصاحبه‌کنندگان، پارادایم کدگذاری محوری را بازبینی و دیدگاه خود را در رابطه با آن ابراز کردند؛ نظرات ایشان در پارادایم کدگذاری محوری اعمال شد.

۴. یافته‌های تحقیق

در جدول (۲) مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان در این تحقیق بیان شده است:

جدول ۲- مشخصات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان

ردیف	جنسیت	سن	سمت	تحصیلات	رشته تحصیلی
۱	مرد	۴۸	کارشناس ارشد وزرت صنعت و معدن تهران	دکتری	سیاست‌گذاری علم و فناوری
۲	زن	۴۶	عضو هیئت علمی موسسه پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۳	مرد	۴۴	هیئت علمی دانشگاه تهران	دکتری	مدیریت فناوری
۴	مرد	۵۸	عضو موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۵	مرد	۴۵	رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی	دکتری	اقتصاد
۶	مرد	۴۵	مدیرعامل پتروشیمی اصفهان	دکتری	مدیریت فناوری
۷	مرد	۳۲	مدیر عامل شرکت آذین دانه کاسپین	کارشناسی ارشد	اقتصاد
۸	مرد	۴۶	استادیار دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران	دکتری	بازاریابی بین‌الملل
۹	مرد	۳۵	مدیر شرکت هفت طلایی	کارشناسی ارشد	سیاست‌گذاری
۱۰	مرد	۴۸	مدیر شرکت شهرک‌های صنعتی	دکتری	مدیریت فناوری
۱۱	مرد	۴۶	مشاور برنامه‌ریزی شرکت پیشگامان	دکتری	علوم سیاسی و روابط بین‌الملل

تحلیل و تجزیه داده‌های گردآوری شده در سه مرحله کدگذاری «باز، محوری، انتخابی» صورت گرفته است. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۰ انجام شده است. اولین قدم کدگذاری است که در جدول (۳) نمونه کدهای باز و گزاره‌های کلامی مربوطه مطرح شده است.

جدول ۳- نمونه کدهای باز و گزاره‌های کلامی مربوطه

ردیف	شماره مصاحبه‌ها	نمونه گزاره‌های کلامی	کدگذاری باز	تکرار
۱	۴-۱۱	نوسانات ارزی با افزایش ناگهانی مواد اولیه شده و تولید را تحت فشار قرار داده است. همچنین، باعث شده که سرمایه‌گذاران احتیاط نمایند؛ زیرا قادر به تجزیه و تحلیل بازار نیستند. حتی مداخله ای بانک مرکزی هم در بازار ارز کارساز نبوده و شرایط در حال وخیم‌تر شدن است؛ و حتی برنامه ریزی‌های مالی را نیز به هم ریخته است.	نوسانات شدید نرخ ارز	۷
۲	۵-۳-۱۰	به علت تغییرات ناگهانی و مدام در قوانین و مقررات واردات و صادرات پیش‌بینی آینده تجاری غیرممکن شده است. یک روز قانون جدید وضع و فردا آن لغو می‌شود. تغییرات مکرر در تعرفه‌ها با عدم برنامه‌ریزی بلندمدت در کسب‌وکارها شده است. همچنین، سیاست‌های تجاری دولت مبهم و غیرقابل پیش‌بینی می‌باشد. بی‌ثباتی در نظام تجاری مانع جذب سرمایه‌گذاری خارجی شده است.	بی‌ثباتی نظام تجاری و تعرفه‌ای	۵
۳	۱-۴-۹	مالیات‌ها بشدت بدون توجه به توان مالی کسب‌وکارها تولیدی بوده که با ورشکستگی آن‌ها همواره است. مالیات سنگین به عهده مصرف‌کنندگان که با افزایش قیمت خدمات و کالاهاست. اکثر کسب‌وکارها به علت فشارهای مالیاتی تمایلی به ایجاد اشتغال‌زایی جدید را ندارند. مالیات‌های بالا زمینه فساد و فرار مالیاتی، رانت‌خواری در جامعه فراهم می‌کند.	مالیات‌های سنگین و نامناسب	۹
۴	۸-۲-۴	به خاطر کمبود بودجه، کسب‌وکارها نمی‌توانند از فناوری‌های جدید استفاده کنند. مانع از سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه و نوآوری آن‌ها شده است. مشکلات عدیده‌ای از جمله فرسودگی تجهیزات و کمبود نیروی متخصص را به وجود آورده است. همچنین، برنامه‌ریزی‌های بلندمدت برای آینده شده است.	کمبود منابع مالی	۱۰
۵	۶-۲-۹	فرآیند دریافت مجوزها زمان‌بر و نیاز به تأییدهای متعدد دارد. مقررات باعث کندی در اجرای پروژه‌ها است. بروکراسی اداری مانع پیشرفت سریع کارها گردد.	بروکراسی و مقررات پیچیده	۸
۶	۱۱-۷-۳	تخفیفات در تعرفه‌های گمرکی با افزایش حجم واردات همراه است. حتی در رابطه با مواد اولیه با افزایش سودآوری شرکت خواهد بود. همچنین، با رقابتی‌تر شدن قیمت نهایی محصولات و کاهش هزینه‌های واردات می‌شود.	تخفیفات گمرکی	۶

گام دوم، کدگذاری محوری است. کدهای باز مقدماتی براساس جنس پدیده محوری مورد ارزیابی در گروه‌های از پیش مشخص شده (شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، پدیده محوری،

عوامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها) قرار داده شده‌اند. جدول (۴) به‌طور از کدگذاری محوری نشان داده است.

جدول ۴- خلاصه ای از کدگذاری محوری

ردیف	طبق محوری	نمونه کد باز
۱	شرایط علی	عدم مدیریت ارزی
۲		هزینه‌های بالای حمل و نقل
۳		پیچیدگی‌های قانونی
۴		فقدان شفافیت در سیاست‌های مالی
۵		محدودیت‌های وارداتی
۶		تحریم‌های بانکی
۷		حضور نهادهای دولتی در بازار

طبق جدول (۴) مشاهده شده طبقه‌بندی بر اساس مدل پارادایم، با ایجاد طبقه‌های نسبتاً معنادار شده است؛ اما یک گام دیگری نیز باید صورت بگیرد تا چارچوب نهایی حاصل شود. آخرین گام کدگذاری انتخابی است که به شناسایی طبقه‌ها منتهی می‌شود. تا چارچوب نهایی در رابطه با نظریه داده بنیاد را حاصل گردد. در این مرحله سازه‌ها توسعه یافته‌تر شده‌اند و رابطه بین آن‌ها صورت می‌گیرد. در جدول (۵) آورده شده است.

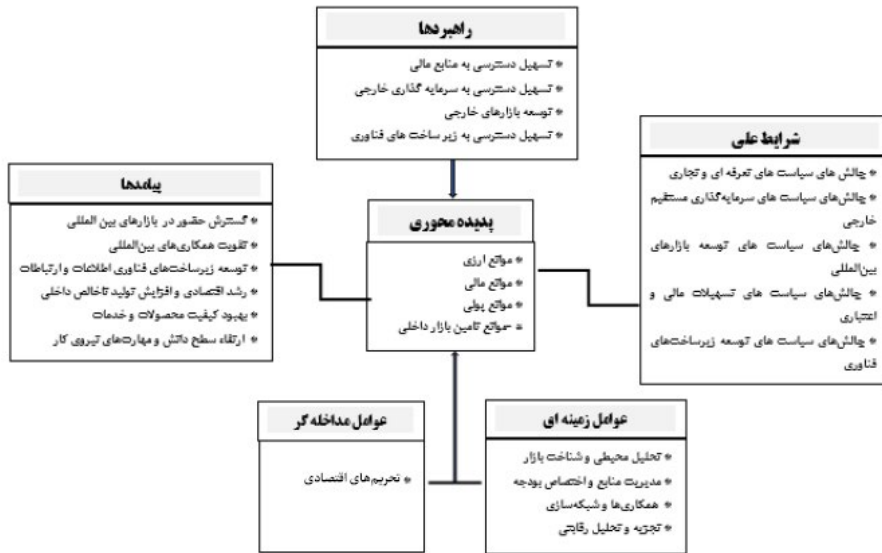
جدول ۵- کدگذاری انتخابی تحقیق حاضر

طبقهات محوری	طبقهات انتخابی	نمونه کدهای باز
شرایط علی	چالش‌های سیاست‌های تعرفه‌ای و تجاری	تعرفه‌های بالا، محدودیت‌های سهمیه‌ای و ممنوعیت‌ها، بی‌ثباتی در نرخ‌های تعرفه، فقدان استفاده از ابزارهای نوین دفاع تجاری، لابی‌گری، کمبود حمایت از تحقیق و توسعه
	چالش‌های سیاست‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی	فقدان ثبات سیاسی و اقتصادی، تفاوت‌های فرهنگی و مدیریتی، مقررات و قوانین محدودکننده، عدم شفافیت بازار، رقابت ناعادلانه
	چالش‌های سیاست‌های توسعه بازارهای بین‌المللی	کمبود شناخت فرهنگ محلی، مقررات پیچیده گمرکی، دسترسی محدود به منابع مالی، هزینه‌های بالای ورود به بازار

طبقات محوری	طبقات انتخابی	نمونه کدهای باز
شرایط علی	چالش‌های سیاست‌های تسهیلات مالی و اعتباری	شرایط سخت وام دهی، فقدان شفافیت در فرآیندهای مالی بانکی، ساختار نامناسب بازار مالی، کمبود حمایت از سرمایه‌گذاری‌های اولیه، فقدان زیرساخت‌های دیجیتالی
	چالش‌های سیاست‌های توسعه زیرساخت‌های فناوری	کمبود مشوق‌ها، خطرات سایبری، فقدان نیروی متخصص فنی، زنجیره تأمین نامناسب، عدم یکپارچگی سیستم‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات
پدیده محوری	موانع ارزی	نوسانات شدید ارزی، دسترسی محدود به ارزهای خارجی، ریزش سرمایه‌گذاری خارجی، تورم و کاهش قدرت خرید، محدودیت در صادرات
	موانع مالی	کاهش سرمایه‌گذاری داخلی، هزینه‌های بالای خرید فناوری، نرخ بهره بالا، کمبود تسهیلات مالی دولت، فقدان وجود مشوق‌های مالی
	موانع پولی	شرایط سخت‌گیرانه در دریافت وام، کمبود مؤسسات مالی تخصصی، عملکرد ناکارآمد بازار مالی، محدودیت در نقدینگی، نوسانات نرخ بهره
	موانع تأمین بازار داخلی	نقص در سیستم توزیع و لجستیک، محدودیت‌های مالیاتی و گمرکی، کمبود اطلاعات در مورد رقبا، عدم آشنایی با فناوری‌های جدید
شرایط زمینه‌ای	تحلیل محیطی و شناخت بازار	شرایط اقتصاد کلان، نوآوری و پیشرفت‌های تکنولوژیک، محیط سیاسی و حکومتی، جهانی‌سازی و تعاملات بین‌المللی، پویایی بازار
	مدیریت منابع و اختصاص بودجه	تحلیل هزینه و فایده، برنامه‌ریزی بودجه‌ای، استفاده بهینه از منابع موجود، نوآوری در ساختار هزینه
	همکاری‌ها و شبکه‌سازی	ایجاد اکوسیستم‌های نوآوری، برنامه‌های اشتراک‌گذاری منابع، توسعه روابط بین‌المللی
	تجزیه و تحلیل رقابتی	ارزیابی روندهای تکنولوژیک، تحلیل زنجیره ارزش، رصد تغییرات محیطی و قانونی
عوامل مداخله‌گر	تحریمات اقتصادی	گرایش به اقتصاد زیرزمینی، کوچک‌تر شدن اقتصاد، تخطی دولت از قانون، افزایش ریسک بانکی، اختلال در سیاست‌های بانکی و پولی، تلاطم در بخش‌های بازار مالی، فشارهای سیاسی فزاینده
راهبردها	تسهیل دسترسی به منابع مالی	ایجاد شبکه‌های سرمایه‌گذار فرشته و شتاب‌دهنده‌ها، ارائه وام‌های کم‌بهره، ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری خطرپذیر تخصصی، توسعه تأمین مالی جمعی، استفاده از فناوری بلاک چین، ایجاد بازارهای آنلاین برای جذب سرمایه، توسعه بانکداری دیجیتالی

طبقات محوری	طبقات انتخابی	نمونه کدهای باز
راهبردها	تسهیل دسترسی به سرمایه‌گذاری خارجی	اعطای مشوق‌های مالیاتی و مالی، تسهیل دسترسی به بازارهای بین‌المللی، ارتقاء زنجیره تامین و شبکه‌های توزیع، استانداردهای کیفیت محصولات، انعقاد توافقات فنی و علمی با کشورهای پیشرو
	توسعه بازارهای خارجی	اصلاح قوانین و مقررات جذب سرمایه‌گذاری، تضمین حقوق مالکیت، ایجاد مراکز تحقیق و توسعه مشترک، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال، ارائه انگیزه‌های تعرفه‌ای و مالیاتی
	تسهیل دسترسی به زیرساخت‌های فناوری	تدوین و اجرای توافق‌نامه‌های تجاری بین‌المللی، ایجاد پلتفرم‌های تبادل دانش و تجربیات، تطبیق با تغییرات در مقررات تجاری بین‌المللی، ایجاد کنسرسیوم‌ها و اتحادیه‌های تجاری، ایجاد مراکز داده و پردازش ابری
پیامدها	گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی	افزایش سهم بازارهای بین‌المللی، کاهش وابستگی به بازار داخلی، دسترسی به منابع جدید، توسعه روابط بین‌المللی، بهبود تصویر برند ملی، مشارکت در زنجیره ارزش جهانی
	تقویت همکاری‌های بین‌المللی	حضور در بازارهای جهانی، تقویت دیپلماسی اقتصادی، تبادل دانش و تجربیات، مشارکت در پروژه‌های بین‌المللی، ایجاد فرصت‌های شغلی
	توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات	بهبود زیرساخت‌های دیجیتال، ایجاد فضای نوآوری، دسترسی به داده‌ها، افزایش امنیت سایبری
	رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص داخلی	سرمایه‌گذاری خارجی، تقویت توان رقابتی، تنوع اقتصاد، کاهش نرخ فقر
	بهبود کیفیت محصولات و خدمات	افزایش بهره‌وری و کارایی، نیاز به نوآوری مستمر، افزایش رقابت‌پذیری
	ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های نیروی کار	ایجاد همکاری با دانشگاه‌ها، تقویت همکاری‌های بین‌المللی، حمایت از تحقیقات علمی

در نمودار (۱) ارتباط میان عنصرهای چارچوب ارائه داده شده است.

نمودار ۱- مدل نهایی سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقاء فناوری‌های نوین در SEMs

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادات

هدف تحقیق حاضر، ارائه مدل سیاست‌گذاری تجاری جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط است. مدل ارائه شده می‌تواند ابعاد و شرایط مرتبط با این موضوع را پوشش داده و در کسب‌وکارهای مرتبط با این حوزه مورد استفاده باشد. در این پژوهش برای توضیح مدل از رویکرد نظریه داده بنیاد استفاده نموده است و مصاحبه با ۱۱ نفر از مدیران و خبرگان در این قلمرو در ایران انجام شده است. از طریق مفهوم‌های حاصل از مصاحبه‌ها و فرآیند کدگذاری باز منتج به ۱۳۷ کد، کدگذاری انتخابی منتج به ۱۱۳ کد در قالب شش مقوله اصلی شناسایی شده و مدل تحقیق شکل گرفت.

- شرایط علی که شامل پنج مقوله اصلی است. با توجه به اهمیت چالش‌های سیاست‌های تعرفه‌ای و تجاری به‌عنوان یک چالش مهم در سیاست‌گذاری تجاری است. این نتیجه با بیکرز (۲۰۱۹)، گائو (۲۰۲۴)، موامی و همکاران (۲۰۲۴)، رانا (۲۰۲۴)، زاهدطلبان و همکاران (۲۰۱۸) مطالعات هم‌راستا هستند. به کسب‌وکارها کوچک و متوسط توصیه می‌شود سعی در شناسایی بازارهای ناشناخته و جدید برای محصولاتشان نمایند تا کمترین وابستگی به یک

بازار خاص جهت کاهش تأثیرات منفی تعرفه‌ها برای تجارتشان داشته باشند، همچنین، استفاده از قراردادهای تجارت آزاد برای بهره‌برداری از مزایایی تعرفه‌ای و ترجیحات تجاری این قراردادها، سرمایه‌گذاری در بخش تحقیق و توسعه منجر به تولید محصولات با ارزش افزوده بالا که در بازارهای خارجی تقاضایی بالایی دارند، می‌شود. علاوه بر این، به استفاده از ابزارهای دفاع تجاری مانند اقدامات ضد بازاریشکنی و جبران خسارت جهت کاهش واردات مضر و حفظ بازار داخلی نیز توصیه می‌شود. ارتباط با مقامات دولتی و اتحادیه‌های تجاری در راستای اطلاع‌چالش‌ها و پیدا نمودن راه‌حل‌های مناسب برای آن‌ها؛ سرمایه‌گذاری دولت و بخش خصوصی در برنامه‌های آموزشی براساس نیازهای خاص صنایع کوچک و متوسط، ارائه بسته‌های حمایتی از سوی دولت برای توسعه فناوری و صادرات توجه لازم را مبذول بنمایند.

- با توجه به اینکه تأیید اهمیت چالش‌های سیاست‌های سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری این نتیجه با مطالعات رانا (۲۰۲۴)، اصفهانی و همکاران (۲۰۲۴)، اقبالی و همکاران (۲۰۱۹)، رانیز و همکاران (۲۰۲۴) هم‌خوانی دارد، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران به این مقوله اهمیت ویژه‌ای داده و دولتمردان با تدوین سیاست‌های پایدار مالی و قوانین حمایتی در راستای ثبات در بازارهای ارزی و بانکداری، از این مورد حمایت کنند. همچنین، کسب‌وکارها با تنوع‌بخشی خدمات و محصولات جهت کاهش وابستگی به شرایط اقتصادی ناپایدار پیشنهاد می‌گردد. علاوه بر این، برگزاری دوره‌هایی و درس‌گروهی‌ها در رابطه با مدیریت چند فرهنگی و مفاهیم بین‌المللی کسب‌وکار، ایجاد فرهنگ سازمانی و تشویق به کار تیمی، ساده‌سازی فرآیندهای اداری با نهادهای دولتی برای هدف قوانین محدودکننده، دریافت خدمات مشاوره حقوقی، توسعه پلتفرم‌های آنلاین و جلسات بازاریابی در رابطه با گردش بازار و نرخ‌ها، پیاده‌سازی استانداردهای گزارش دهی مالی، استفاده از ابزارهای ضد رقابت ناعادلانه از جمله شکایت به نهادهای قضایی و ناظر، مشارکت فعال در اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی، ایجاد همکاری‌های استراتژیک با سایر کسب‌وکارهای بین‌المللی و محلی برای تقویت‌ها ظرفیت‌ها و ورود به بازارهای جدید لازم پیشنهاد می‌شود.
- این تحقیق اهمیت چالش‌های سیاست‌های توسعه بازارهای بین‌المللی به‌عنوان یکی از چالش‌ها سیاست‌گذاری تجاری مهم است. این یافته با تحقیقات منزیس و همکاران

(۲۰۲۴)، سحابی (۲۰۱۱)، موامی و همکاران (۲۰۲۴)، نفس و همکاران (۲۰۱۹) هم‌راستا است. به همین منظور به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود که به برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه شناخت نیازهای بازار و فرهنگ محلی، انجام تحقیقات جامع در رابطه با عادات خرید و ترجیحات محلی، استخدام متخصصان و مشاوران در امور گمرکی جهت تسهیل روند واردات و صادرات، آموزش درباره مقررات و قوانین گمرکی، ایجاد اپلیکیشن‌های تسهیل انجام فرآیندهای گمرکی، درخواست حمایت‌های دولتی جهت کاهش مالیات و هزینه‌های اداری ورود به بازار، ایجاد شبکه‌های تبادل منابع و همکاری جهت کاهش هزینه‌ها در توسعه اقتصادی کشور اقدام نمایند.

- سیاست‌های تسهیلات مالی و اعتباری به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد. که با نتیجه مطالعات حسنی و همکاران (۲۰۲۴)، رانا (۲۰۲۴)، اصفهانی و همکاران (۲۰۲۴)، اقبالی (۲۰۱۹) هم‌خوانی دارد. متصدیان به ارائه وام‌های ویژه و محصولات مالی در رابطه با پرداخت و بازپرداخت، ایجاد سامانه‌های جهت ارائه اطلاعات شفاف در مورد میزان اعتبارسنجی و شرایط اخذ وام‌ها، پیاده‌سازی بانکداری الکترونیکی پیشرفته، افزایش نظارت‌های قانونی از سوی دولت، انجام اصلاحات ساختاری و بازنگری در سیاست‌های مالی، تأسیس بازار بورس جهت عرضه عمومی سرمایه، ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذار خطرپذیر، تخصیص بودجه دولتی و خصوصی برای توسعه زیرساخت‌ها فناوری ارتباطات و اطلاعات، ارائه آموزش‌های دیجیتالی پیشنهاد می‌شود.

- چالش‌های سیاست‌های توسعه زیرساخت‌های فناوری به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجارت در این تحقیق مورد تأیید قرار گرفته است. این یافته با تحقیقات بای و همکاران (۲۰۲۴)، هو (۲۰۲۴)، پراکاشو همکاران (۲۰۲۳) هم‌راستا است. در این راستا سیاست‌گذاران به ارائه مشوق‌های مالیاتی هدفمند و معافیت‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاری نوآوری و فناوری، حمایت از شرکت در رویدادهای تجاری و نمایشگاه‌های داخلی و خارجی از سوی دولت، آموزش تخصصی در رابطه با امنیت سایبری به کارکنان، ارائه راه‌کارهایی امنیتی مقرون‌به‌صرفه در رابطه با نرم‌افزارهای ضد ویروسی و سیستم‌های حمایت از داده‌ها، ارائه بسته‌های تشویقی برای جذب و نگهداری نیروهای متخصص، همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز آموزش فنی، استفاده از پلتفرم‌های آنلاین با اعضای شبکه

زنجیره تأمین، ایجاد استانداردهای ملی برای سیستم‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات توصیه می‌گردد.

- پدیده محوری شامل چهار مقوله اصلی است. موانع ارزی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد که در این پژوهش مورد تأیید واقع شده است. این نتیجه با تحقیقات، با مطالعات سراج الدینوف و همکاران (۲۰۲۴)، رانا (۲۰۲۴)، رانیز و همکاران (۲۰۲۴) هم‌خوانی دارند. دست‌اندرکاران به توسعه بیم‌های ارزی در برابر نوسانات نرخ ارز، تنوع‌سازی بازارهای فروش، استفاده از ارزش‌های دیجیتال، ارائه تسهیلات ارزی با نرخ ترجیحی برای واردات، ترویج قراردادهای تهاتری، تقویت روابط تجاری با کشورهای منطقه، برگزاری نمایشگاه‌های و کنفرانس‌های بین‌المللی، ارائه تضمین‌های دولتی برای سرمایه‌گذاری خارجی، نظارت بر قیمت‌گذاری جهت کنترل افزایش غیرمنطقی قیمت‌ها، شناسایی و حذف موانع قانونی و تعرفه‌ای جهت تسهیل صادرات و ورود به بازارهای جدید پیشنهاد می‌شود.

موانع مالی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد. این نتیجه با مطالعات عزیز و همکاران (۲۰۱۶)، تهرانی و همکاران (۲۰۲۴)، کیائو (۲۰۲۴)، جسینیا و همکاران (۲۰۲۴) هم‌خوانی دارد. لذا دست‌اندرکاران به تسهیل فرآیندهای بوروکراتیک، حمایت از توسعه فناوری‌های داخلی، ارائه مساعدت‌های مالی جهت خرید فناوری‌های داخلی، ایجاد خطوط اعتباری با نرخ‌های بهره پایین‌تر، ارائه برنامه‌های اعتباری تحت حمایت دولت، راه‌اندازی صندوق‌های ویژه برای تأمین مالی، ایجاد مراکز مشاوره مالی، ارائه معافیت‌های مالیاتی، ایجاد برنامه‌های تشویقی برای صادرات توصیه می‌شود.

موانع پولی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد. این یافته با اصفهانی و همکاران (۲۰۲۴)، نفس و همکاران (۲۰۱۹)، رانا (۲۰۲۴) هم‌راستا است. لذا سیاست‌گذاران باید توجه لازم به استفاده از مدل‌های اعتبار سنجی کارآمد براساس سابقه کسب‌وکار، تشویق به تأسیس مؤسسات مالی تخصصی، توسعه بسترهای آنلاین مالی، گسترش بانک‌های توسعه‌ای، حمایت از توسعه بازار، بهبود مدیریت جریان نقدینگی، تثبیت سیاست‌های مالی، تنوع در منابع تأمین مالی، تسهیلات نقدینگی کوتاه‌مدت بنمایند.

موانع تأمین بازار داخلی به‌عنوان یکی از چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد.

این نتیجه با مطالعات حیرانی و همکاران (۲۰۱۹)، نوذری (۲۰۱۸)، دارماداسا (۲۰۲۱) هم‌خوانی دارد. سیاست‌گذاران به ایجاد شبکه‌های همکاری استراتژیک برای بهبود خدمات لجستیکی، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های لجستیکی، ارائه آموزش‌ها و مشاوره‌های مالیاتی، استفاده از تحلیل بازار، گسترش شبکه‌های اطلاعاتی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی جهت توسعه مهارت‌های تحقیق بازار و تحلیل رقابتی، ایجاد پلتفرم‌های مشاوره فناوری، توسعه پروژه‌های مشترک با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، بهینه‌سازی فرآیندهای گمرکی، کاهش تعرفه‌ها و هزینه‌های مرتبط با صادرات و واردات کالا توصیه می‌شوند.

شرایط زمینه‌ای شامل چهار مقوله اصلی است. این نتایج با پژوهشات فیشر و همکاران (۲۰۱۳)، کالیندو (۲۰۲۳)، فرخی و همکاران (۲۰۲۴)، بای و همکاران (۲۰۲۴) هم‌خوان هستند. در همین راستا به سازمان‌ها و دست‌اندرکاران به تخصیص منابع جهت انجام تحقیقات بازار جامع، استفاده از داده‌های بزرگ درک شرایط بازار، نظارت بر محیط اقتصادی و قانونی، تدوین بودجه‌بندی استراتژیکی، استفاده بهینه از منابع، حضور در شبکه‌های صنعتی و انجمن‌ها جهت استفاده از ایده‌های نوآورانه، شرکت در نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها و رویدادهای شبکه‌سازی برای تقویت روابط کسب‌وکاری و تبادل دانش، توسعه سیستم‌های اطلاعاتی مدیریتی، تحلیل و مقایسه عملکرد کسب‌وکار با رقبا توصیه می‌شود.

عوامل مداخله‌گر متشکل از یک مقوله اصلی به نام تحریمات اقتصادی است. تحریمات اقتصادی به‌عنوان یکی از موانع سیاست‌گذاری تجاری می‌باشد. این یافته با مطالعات اصفهانی و همکاران (۲۰۲۴)، طیبیه و همکاران (۲۰۲۴)، تهرانی و همکاران (۲۰۲۴)، کیائو (۲۰۲۴) هم‌راستا می‌باشد تحریمات نیز یکی بااهمیت‌ترین مشکلات کسب‌وکارها فعلی می‌باشد. در این همین راستا به سیاست‌گذاران به ارائه مشوق‌های مالیاتی برای کسب‌وکارهای قانونی جهت کاهش انگیزه برای فعالیت‌های زیرزمینی، ایجاد سیستم‌های شفاف گزارش دهی برای نهادهای دولتی و خصوصی، برگزاری نشست‌های مشترک با بانک‌ها و کسب‌وکارها، ارائه حمایت‌های غیرمالی و مالی به کسب‌وکارهایی برای تحقیق و توسعه فناوری‌های نوین، تقویت دیپلماسی اقتصادی، استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی، توسعه استراتژی‌های انعطاف‌پذیر انطباق با شرایط متغیر بازار پیشنهاد می‌شود. همچنین، کاهش بوروکراسی برای جذب بیشتر فعالان اقتصادی به فضای رسمی، به سیاست‌گذاران توصیه می‌شود.

راهبردها شامل چهار مقوله اصلی است. تسهیل دسترسی به منابع مالی، تسهیل دسترسی به سرمایه‌گذاری خارجی، توسعه بازارهای خارجی و تسهیل دسترسی به زیرساخت‌های فناوری می‌باشد. این نتایج با پژوهش‌های عزیز و همکاران (۲۰۱۶)، تهرانی و همکاران (۲۰۲۴)، جسنیا و همکاران (۲۰۲۴) هم‌خوان هستند. در این همین راستا به سیاست‌گذاران دولت به توسعه پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی، ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری تخصصی و خطرپذیر، ارائه تسهیلات مالی و ارائه وام‌های کم‌بهره، ایجاد مناطق آزاد اقتصادی، ایجاد چارچوب قانونی شفاف جهت جذب سرمایه‌گذاران خارجی، برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی، ارائه آموزش‌های صادراتی، توسعه روابط تجاری خارجی، ایجاد پارک‌های فناوری و کارآفرینی، سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات از جمله اینترنت پهن باند و شبکه‌های ارتباطی پیشرفته توصیه می‌شود.

پیامدها شامل شش مقوله اصلی متشکل از گسترش حضور در بازارهای بین‌المللی، تقویت همکاری‌های بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات، رشد اقتصادی و افزایش تولید ناخالص داخلی، بهبود کیفیت محصولات و خدمات، ارتقای سطح دانش و مهارت‌های نیروی کار است. این یافته با مطالعات با گریستون (۲۰۲۴)، پولیو و همکاران (۲۰۲۳)، رابینسون و همکاران (۲۰۲۴)، پراکشو همکاران (۲۰۲۳) هم‌راستا می‌باشد؛ بنابراین به سیاست‌گذاران به ارائه بسته‌های تشویقی صادراتی، توسعه برنامه‌های تبادل جهت یادگیری از تجربیات کشورهای موفق، سرمایه‌گذاری در اینترنت پهن باند، حمایت از پروژه‌های هوشمند سازی، توسعه مراکز داده‌ها، اجرای برنامه‌های افزایش بهره‌وری در بخش‌های مختلف اقتصادی مبتنی بر فناوری‌های جدید، اجباری کردن رعایت استانداردهای بین‌المللی در تأیید محصولات، ارائه بورس‌های تحصیلی برای تحصیلات تکمیلی در رشته‌های مرتبط با فناوری و نوآوری توصیه می‌گردد. علاوه بر این، فراهم نمودن دوره‌های آموزشی براساس نیازهای بازار در حوزه‌های فناوری‌های نو و حمایت فنی و مالی از نوآوری در توسعه و طراحی محصولات جدید پیشنهاد می‌گردد.

۶. مقایسه با پژوهش‌های پیشین

بر اساس مطالعات و تحقیقات صورت گرفته در داخل و خارج در این حوزه به طور خلاصه از آن

در جدول (۶) ذکر شده است. لازم به ذکر می‌باشد که مطالعات محدودی مرتبط با موضوع این تحقیق صورت گرفته است لذا در این قسمت به شکل کلی ارائه شده است.

جدول ۶- مقایسه با تحقیقات پیشین

نویسندگان و سال	شکاف‌های نظری	نقاط تشابه و تمایز این تحقیق
بای و همکاران (۲۰۲۴)	عدم شناسایی چالش‌ها و فقدان دسته‌بندی مشخصه‌های مرتبط به سیاست تجاری در رابطه با نشر و توسعه فناوری در پیشرفته اقتصادی در سطح کلان.	سیاست‌های تجاری از چالش‌های اصلی تحقیق حاضر است.
رانا و همکاران (۲۰۲۴)	عدم وجود برنامه‌های کاربردی در رابطه با چالش‌های سیاست پولی برای کسب‌وکارها، فقدان ارتباط با متخصصان سیاست‌گذاری، عدم تعامل بین سیستم‌های مالی و عوامل اقتصاد کلان.	در این تحقیق ارائه راهکارهای جهت رفع چالش‌های سیاست پولی به‌عنوان یکی از چالش‌های مهم شناسایی شده است.
گیائو و همکاران (۲۰۲۴)	عدم توجه به تأثیر ریسک‌های مالی و افزایش هزینه‌های اقتصادی به علت وجود تحریم‌های تجاری که با افزایش قیمت‌ها است.	شناسایی ریسک‌های مالی و هزینه‌ها و تأثیر بر تحریمات تجاری انجام شده است.
کیائو و همکاران (۲۰۲۴)	عدم توجه به کاهش نوسانات نرخ ارز و حجم صادرات و تأثیر آن‌ها بر توسعه اقتصادی، عدم توجه کافی دولت به رفع تحریمات فعلی عنوان یکی چالش‌های سیاست‌گذاری در این رابطه.	مؤلفه‌های مالی و نقش تحریمات تجاری در این تحقیق بررسی شده‌اند.
گالیندو و همکاران (۲۰۲۲)	عدم توجه به تأثیرات سیاست‌گذاری‌های تجاری بر ارتقاء فناوری‌ها با استفاده از بررسی سیاست‌ها مرتبط به صورت منسجم.	بررسی تأثیر سیاست‌های تجاری داخلی و خارجی در سطح کلان بر ارتقاء فناوری‌های جدید با استفاده از نظریه داده بنیاد
اصفهانی و همکاران (۱۴۰۳)	عدم وجود ثبات سیاسی ارزی، ریسک نقدینگی بانک‌ها، عدم توجه به سطوح مختلف دوره تحریم‌ها.	در این تحقیق نیز چالش‌های ارزی و پولی، وجود مقررات و قوانین توجه شده است.
فراهانی و همکاران (۱۴۰۳)	چالش‌های حمایت از تولید داخلی و ملی، رانت جوئی، ضعف بازار سرمایه، عرضه کالاهای قاچاق در بازار داخلی، بی‌ثباتی سیاسی.	در تحقیق حاضر نیز این چالش‌های سیاست‌گذاری تجاری بررسی شده‌اند.
شریف‌زاده و همکاران (۱۴۰۳)	سیاست‌های توسعه فناوری‌های نوین در حوزه سیاست‌های کلان در کشورهای درحال توسعه	ارائه راهبردهای در ابعاد اقتصادی و توسعه سیاست خارجی
حاجیان و همکاران (۱۴۰۲)	پول‌شویی مبتنی بر سو استفاده نظام تجارت بین‌الملل و ایران، تبانی در مناقصات دولتی، رانتی شدن اقتصاد، معاملات تهاتری در مناقصات دولتی	بررسی چالش پول‌شویی و چالش‌های بنیادی نظام تجاری ایران در این حاضر

نویسندگان و سال	شکاف‌های نظری	نقاط تشابه و تمایز این تحقیق
متین و همکاران (۱۳۹۹)	محدودیت ابزارهای سیاست پولی، اقدامات مصلحتی سیاست‌گذاری پولی، درجه پایین بودن استقلال مرکزی بانک مرکزی، چالش‌های اجرای بانکداری بدون ربا	در این تحقیق نیز این چالش‌ها و موانع به‌عنوان چالش‌های کلیدی بررسی شده‌اند.
زاهد طالبان و همکاران (۱۳۹۷)	موانع تعرفه‌های گمرکی و نرخ ارز در واردات، سیاست‌های ارزی نامناسب، کاستی‌ها و ناکارآمدی سیاست‌های تجاری	بررسی چالش‌های ارزی و تعرفه‌ای در این حاضر

در مورد تحقیقات صورت گرفته شده ذکر این نکته لازم است برخی از مؤلفه‌ها و ابعاد مهم هم در مفهوم ممکن است باهم دیگر تفاوت معناداری داشته باشند.

۷. پیشنهادهای اجرایی طبق یافته‌های پژوهش

یکی از با اهمیت‌ترین کارکردهای تحقیق حاضر، خلق بینش‌های جدید جهت رسیدن به کارکردهای بهینه می‌باشد و این موضوع در پیشنهادات ارائه شده به صورت عینی مصداق دارد. پیشنهادات زیر در زمان اجرای پژوهش و پس از رسیدن نتیجه‌گیری‌های نهایی عبارتند از:

- ایجاد خطوط اعتباری ویژه در رابطه با کسب‌وکارهایی که روی فناوری‌های پیشرفته سرمایه‌گذاری می‌نمایند. دولت یا نهادهای مالی توسعه‌ای باید متولی ایجاد و مدیریت این خطوط اعتباری باشند و باید معیارهای روشنی بر اساس نوع فناوری، میزان نوآوری، پتانسیل رشد و سابقه کسب‌وکار مدنظر باشد. بخش خصوصی و سرمایه‌گذاران خطرپذیر باید در کنار دولت برای حمایت از این خطوط اعتباری همکاری کنند.
- ارائه معافیت‌های مالیاتی و یارانه‌ای به سرمایه‌گذاران خطرپذیر، با هدف کاهش ریسک و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری در نوآوری‌های کسب‌وکارهای کوچک و متوسط صورت می‌گیرد. این معافیت‌ها شامل معافیت مالیات بر سود سرمایه و درآمد و همچنین یارانه‌های نقدی و غیرنقدی است که باعث تشویق سرمایه‌گذاری و حمایت از توسعه فناوری و کارآفرینی می‌شود. این اقدامات به رشد اقتصادی و ایجاد اشتغال پایدار کمک می‌نمایند.
- توسعه مراکز تجمع فناوری در سراسر کشور با هدف ایجاد فضاهایی متمرکز برای دسترسی

آسان‌تر کسب‌وکارها و افراد به دانش فنی، تجهیزات پیشرفته و زیرساخت‌های لازم برای نوآوری و توسعه فناوری انجام می‌شود. این مراکز با ارائه خدمات مشاوره‌ای، آموزشی و فضاهای کاری مشترک، به تقویت اکوسیستم نوآوری و تسهیل ارتباط بین دانشگاه‌ها، صنعت و استارت‌آپ‌ها کمک می‌کنند. این امر موجب افزایش بهره‌وری، رقابت‌پذیری و توسعه اقتصادی منطقه‌ای خواهد شد.

- همکاری با مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی با هدف انتقال دانش فنی و یافته‌های پژوهشی به کسب‌وکارهای کوچک و متوسط صورت می‌گیرد. این همکاری‌ها شامل ایجاد پل‌های ارتباطی برای بهره‌گیری از دانش تخصصی، دسترسی به فناوری‌های نوین و آموزش‌های کاربردی است. این اقدامات به این کسب‌وکارها کمک می‌کند تا محصولات و فرآیندهای خود را بهبود بخشند، نوآوری را تسریع کنند و رقابت‌پذیری خود را افزایش دهند.
- ارائه طرح‌های تشویقی به شرکت‌های سرمایه‌گذار در تحقیق و توسعه فناوری‌های جدید، با هدف کاهش ریسک و هزینه‌های مرتبط با نوآوری صورت می‌گیرد. این مشوق‌ها شامل معافیت‌های مالیاتی، تسهیلات بانکی با نرخ سود پایین و اعطای گزنت‌های تحقیق و توسعه می‌باشند. این اقدامات به شرکت‌ها انگیزه می‌دهد تا به سرمایه‌گذاری در فناوری‌های نوین پرداخته و به توسعه اقتصاد دانش‌بنیان کمک کنند.
- تشویق همکاری بین صنعت و دانشگاه‌ها به منظور پیاده‌سازی پروژه‌های پژوهشی مشترک، با هدف هم‌افزایی ظرفیت‌های علمی و صنعتی صورت می‌گیرد. این همکاری‌ها به دانشگاه‌ها امکان می‌دهد تا تحقیقات خود را در راستای نیازهای صنعت هدایت کنند و به صنعت کمک می‌کند تا از دانش و تخصص دانشگاهی برای حل مسائل و توسعه فناوری‌های جدید بهره‌مند شود. این تعاملات منجر به نوآوری، ایجاد ارزش افزوده و تربیت نیروی کار متخصص و کارآمد می‌گردد.
- بهبود دسترسی به اینترنت پرسرعت و توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، به منظور ایجاد بستری مناسب برای رشد اقتصاد دیجیتال و دسترسی همگانی به خدمات آنلاین انجام می‌شود. این اقدامات شامل گسترش شبکه‌های فیبر نوری، ارتقای پهنای باند اینترنت و ایجاد مراکز داده پیشرفته است. این توسعه زیرساختی، موجب بهبود ارتباطات، تسهیل تجارت الکترونیک و افزایش بهره‌وری کسب‌وکارها و افراد خواهد شد.

- ایجاد پلتفرم‌های دیجیتالی به منظور تسهیل ارتباط و همکاری بین کسب‌وکارهای داخلی و خارجی، با هدف تقویت تعاملات تجاری و ایجاد فرصت‌های جدید صورت می‌گیرد. این پلتفرم‌ها امکان تبادل اطلاعات، معرفی محصولات و خدمات و ایجاد شبکه‌های همکاری را فراهم می‌کنند. این اقدام به توسعه بازار، افزایش صادرات و جذب سرمایه‌گذاری خارجی کمک می‌کند.
- پیاده‌سازی دوره‌های آموزشی پیشرفته در حوزه نوآوری و فناوری، با هدف ارتقای دانش و مهارت نیروی کار و همگام‌سازی آن‌ها با آخرین پیشرفت‌های علمی و فنی انجام می‌پذیرد. این دوره‌ها شامل آموزش‌های تخصصی در زمینه‌های فناوری‌های نوین، مهارت‌های حل مسئله و تفکر انتقادی و کاربرد ابزارهای دیجیتال است. هدف اصلی، ایجاد نیروی کار ماهر و نوآور است که قادر به رقابت در بازار کار جهانی باشد.
- ایجاد همکاری بین مؤسسات آموزشی و کسب‌وکارها با هدف تربیت نیروی کار متخصص و متناسب با نیازهای بازار کار، از اهمیت بالایی برخوردار است. این همکاری شامل طراحی دوره‌های آموزشی مشترک، ارائه فرصت‌های کارآموزی و کارورزی و تبادل دانش و تجربه بین اساتید و متخصصان صنعت است. این تعاملات به فارغ‌التحصیلان کمک می‌کند تا با مهارت‌های عملی وارد بازار کار شوند و نیازهای کسب‌وکارها را برآورده سازند.
- پشتیبانی از تحقیقات بازارهای بین‌المللی به منظور شناخت دقیق‌تر نیازها و فرصت‌های صادراتی، گامی اساسی در جهت ترویج محصولات نوین ایرانی است. این حمایت‌ها شامل ارائه تسهیلات مالی و مشاوره‌های تخصصی برای ورود به بازارهای خارجی و معرفی محصولات با کیفیت و نوآورانه به مشتریان بین‌المللی خواهد بود.
- دولت می‌تواند با ایجاد دفاتر تجاری در بازارهای هدف، به کسب‌وکارهای کوچک و متوسط ایرانی کمک کند تا با دسترسی به اطلاعات بازار، شبکه‌سازی و تسهیلات صادرات، محصولات خود را در سطح بین‌المللی عرضه کنند. این دفاتر همچنین می‌توانند به عنوان پل ارتباطی بین کسب‌وکارهای ایرانی و مشتریان خارجی عمل کرده و فرصت‌های جدیدی را برای توسعه صادرات فراهم آورند.
- تشویق کسب‌وکارها به رعایت استانداردهای کیفی بین‌المللی، نه تنها باعث ارتقای کیفیت محصولات و خدمات می‌شود، بلکه رقابت‌پذیری آن‌ها را در بازارهای جهانی افزایش

- می‌دهد. این تشویق می‌تواند از طریق ارائه مشوق‌های مالی، آموزشی و اعطای گواهینامه‌های معتبر بین‌المللی صورت گیرد تا کسب‌وکارها را به سوی بهبود مستمر سوق دهد.
- فراهم کردن حمایت‌ها و مشوق‌ها برای نوآوری در طراحی و ارائه محصولات و خدمات، شامل ارائه تسهیلات مالی، مشاوره تخصصی و ایجاد بسترهای لازم برای تحقیق و توسعه است. این اقدامات به کسب‌وکارها امکان می‌دهد تا ایده‌های نوآورانه را به محصولاتی با ارزش افزوده تبدیل کرده و در بازار رقابتی متمایز شوند.

۸. محدودیت‌های تحقیق

- کمبود منابع مالی و بودجه برای انجام تحقیقات فناوری.
- فقدان وجود مطالعات داخلی در حوزه سیاست‌گذاری تجاری و فناوری‌هایی نوین، جمع‌آوری اطلاعات جامع در قلمرو مورد مطالعه با محدودیت مواجه ساخت.
- تفاوت‌های منطقه‌ای در دسترسی به تحقیقات و فناوری در رابطه با سیاست‌های تجاری
- بودن تحریمات متعدد در قسمت‌های مختلف و نبود امکان دانلود نمودن مقالات خارجی به صورت پولی با استفاده از فیلترشکن و پرداخت هزینه بالا، این موضوع نیز موجب دشوار شدن دسترسی به برخی از منابع خارجی شده که در انتهای با مشارکت تعدادی دوستان دانشجویها در خارج از کشور این موضوع تا حدودی مرتفع شد.
- نابسامانی سیاست‌های قانونی و حمایتی از سوی دولت به علت فقدان توجه به نیازهای خاص کسب‌وکارهای کوچک و متوسط.

۹. پیشنهادها برای تحقیقات آتی

- با این حال، با توجه به بهره‌مندی از نظریه داده بنیاد پیشنهادانی ارائه شده است عبارتند از:
- بررسی دقیق نیازهای کسب‌وکارهای کوچک و متوسط با انجام تحلیل چالش‌های فعلی و فرصت‌های آتی آن‌ها است تا با شناسایی دقیق‌ترین نیازها، بتوان فناوری‌های نوین را به‌گونه‌ای انطباق داد که منجر به بهبود فرآیندها، افزایش بهره‌وری و رشد پایدار این کسب‌وکارها شود. این تحلیل‌ها به ایجاد راهکارهای سفارشی‌سازی شده و موثر برای هر کسب‌وکار کمک می‌کند.

- ارزیابی تأثیر سیاست‌های جاری بر توسعه فناوری در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط همراه با بررسی دقیق نتایج و بازخوردهای اجرای این سیاست‌ها است تا مشخص شود کدام سیاست‌ها در عمل منجر به رشد و نوآوری شده‌اند و کدام‌ها نیازمند بازنگری یا اصلاح هستند. این ارزیابی به دولت کمک می‌کند تا سیاست‌های مؤثر را تقویت کرده و موانع رشد فناوری را برطرف سازد.
- تحقیق در مورد میزان تأثیر مشوق‌های مالی دولت بر توسعه فناوری و نوآوری در کسب‌وکارهای کوچک.
- تحقیق در مورد مدل‌های مؤثر همکاری میان کسب‌وکارها، نهادهای دولتی و دانشگاه‌ها به دنبال شناسایی بهترین روش‌ها برای ایجاد تعاملات سازنده و کارآمد است که منجر به تبادل دانش، انتقال فناوری و توسعه نوآوری می‌شود. این تحقیقات به بررسی ساختارها، مکانیزم‌ها و فرآیندهایی پرداخته‌اند که امکان بهره‌گیری بهینه از منابع و تخصص‌های موجود در این سه بخش در آینده مهیا سازند.
- بررسی چرخه عمر محصولات در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط به شناسایی مراحل مختلف حیات محصول از معرفی تا افول کمک می‌کند تا نقاط کلیدی برای نوآوری و بهبود مشخص شوند. این بررسی به تعیین استراتژی‌های مؤثر برای حفظ رقابت‌پذیری، افزایش فروش و توسعه محصولات جدید به منظور پاسخگویی به نیازهای در حال تغییر بازار همراه است که سازمان‌ها باید توجه کافی بنمایند.
- تحلیل و بررسی تجارب موفق سایر کشورهای جهت ارتقای فناوری‌های نوین در کسب‌وکارهای کوچک و متوسط و استخراج مدل‌های مناسب برای ایران.
- ارائه مدل‌های عملیاتی برای اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی شامل تعیین دقیق مراحل و فرآیندهای اجرایی، مشخص کردن شاخص‌های ارزیابی عملکرد و ارائه سازوکارهای بازخورد برای بهبود مستمر است. این مدل‌ها، چارچوبی مشخص برای سنجش اثربخشی برنامه‌ها و تخصیص بهینه منابع در جهت دستیابی به اهداف سیاست‌گذاری باید مدنظر دست اندرکاران باشد.
- شناسایی و مدیریت چالش‌ها و ریسک‌های نوآوری‌های فناورانه شامل پیش‌بینی موانع احتمالی از جمله مقاومت در برابر تغییر، محدودیت منابع مالی و ریسک‌های فنی و بازار

است. این امر مستلزم تدوین استراتژی‌های مدیریت ریسک و ایجاد مکانیسم‌هایی برای کاهش اثرات منفی این چالش‌ها بر فرآیند نوآوری است باید مورد توجه واقع گردد.

- تشویق همکاری میان رشته‌های مختلف (اقتصاد، مدیریت، فناوری اطلاعات و ...) جهت پرداختن مشکلات و چالش‌های و مشکلات پیچیده بخش کسب‌وکارهای کوچک و متوسط.

دسترسی به داده‌ها

داده‌های استفاده شده یا تولید شده در این پژوهش در متن مقاله ارائه شده است.

تضاد منافع نویسندگان

نویسندگان این مقاله اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

منابع

- Arman, Aziz; Kiani, Pouyan; Nouri Kochi, Amin (2016). The Effect of Trade Policy Transparency on Foreign Direct Investment, *Quarterly Journal of Financial and Economic Policies*, 16, 97-120. [In Persian] <https://civilica.com/doc/2022159>.
- Eghbali, Alireza, Ghobishawi, Abdolkhalig, and Abdolahi, Fereshteh. (2019). Studying the Effect of Fiscal Policy on Business Cycles in Iran. *Economic Studies and Policies*, 7(2 /14), 107-123. [In Persian] <https://sid.ir/paper/958514/en>
- Ghaemi Asl (1402) Investigating challenges and presenting development strategies in small and medium-sized enterprises in the Iranian economy: within the framework of the paradigm of cognitive systems, Iranian Chamber of Commerce, Industries, Mines and Agriculture. [In Persian]
- Goodarzi Farahani, Yazdan; Sadeghi, Mehdi. (2024). Challenges and solutions for supporting national production in line with the realization of resistance economy policies, *Journal of Business Research*, 111, 89-136. [In Persian] i: 10.22034/ijts.2024.2028834.3985
- Hajiani Amir Jamali, Abdollahi Esmaeil, Mirzaei Ahmad (2023). Money laundering based on the abuse of the international trade system with a look at the fundamental challenges of the Iranian trade system, *Quarterly Journal of International Studies*, 20, 77, 257-282. [In Persian] 10.22034/isj.2023.356787.1894.
- Heyrani Hossein, Hamidi Mehdi, Sahafzadeh Mehdi, Nasrini Mahdieh. (2019). Criticism of policies and laws to promote domestic participation in the country's international

- contracts and presenting selected solutions; with emphasis on the oil and gas sector, Critical Research Paper on Humanities Texts and Programs, 167-192. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1676228>
- Isfahani Torabnejad, Mahmoudzadeh, Mahmoud, Sofi Majidpour, Masoud, Gholam Abri. (2024). Monetary and exchange rate policies and liquidity risk of commercial banks with emphasis on the sanctions period. Iranian Quarterly Journal of Applied Economic Studies, 13(49), 131-154. [In Persian] <https://dx.doi.org/10.22084/aes.2023.27214.3543>.
- Maabi Tayyebeh, Soltani Fakhreddin, Amini Armin (2024) Challenges of Iran Sanctions in the Era of Interdependence of Political Economy and Energy, Quarterly Journal of Political Sciences, 27, 2, 210-240. [In Persian] doi: 10.22081/psq.2024.69487.2898
- Matin Nafas, Farhad; Sharifzadeh, Fattah; Rabiei, Mahnaz; Hosseini Golafshani, Seyed Ahmad. (2019). Structural challenges of monetary policy in the Iranian economy and presenting a model of a comprehensive policy-making process, Iranian Economic Research, 83, 61-84. [In Persian] <https://doi.org/10.22054/ijer.2019.42945.762>.
- Mohammadi Tehrani, Mohammad Saleh, Sarmast, Bahram; Postinchi, Zohreh. (2024). Assessing the impact of financial sanctions after the US withdrawal from the JCPOA on the economy and exchange rate policies of the Central Bank of the Islamic Republic of Iran, International Research Quarterly, 53, 57-86. [In Persian] 10.22034/irr.2024.463607.2559
- Nozari, Hamzeh. (2018). The issue of supporting domestic production: challenges and strategies. Social Studies and Research in Iran, (2)7, 201-226. [In Persian] <https://sid.ir/paper/242874/fa>
- Sahabi Bahram, Ghanbari Ali and Shafi'i Ali (2011). "Investigating the factors affecting foreign direct investment in Iran with emphasis on exchange rate fluctuations," Scientific and Research Quarterly Journal of Quantitative Economics, 3(3), 27-52. [In Persian] <https://doi.org/10.22055/jqe.2011.10592>
- Sepehrodst, Hamid, Setarei, Maryam, and Davari-Kish, Razieh. (2019). The Effect of Government Trade Liberalization Policy on the Economic Complexity of Developing Countries. Applied Theories of Economics, 7(1), 211-238. [In Persian]
- Sharifzadeh Zahra, Mirkooshesh Amir Houshang, Hosseini Mohammad Mehdi (2024) Studying the effects of policies for the development of new technologies and artificial intelligence in the development of macro-political strategies with the approach of general policies of the system, Quarterly Journal of Strategic and Macro-Policies, 12(1), 24-47. [In Persian] doi: 10.30507/jmsp.2023.388244.2555.
- Yavari, Kazem, Valibeigi, Hassan, Ebrahimi, Inaz, and Sahabi, Bahram. (2018). Analysis of trade and exchange rate policies in Iran within the framework of the dynamic stochastic general equilibrium model. Economic Policy, 10(19), 53-88. [In Persian] <https://sid.ir/paper/388301/fa>.

- Zahidtalban Ali; Khodaparast Mashhadi Mehdi; Sabahi Ahmad, Lotfalipour Mohammad Reza (2018). The effect of customs tariff barriers and exchange rate on the country's import demand function: a critical review of the country's trade and exchange rate policies in line with supporting national production, *Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs*, 18, 9, 139-165. [In Persian] <https://civilica.com/doc/1330268>.
- Abdieva, Y. (2023). Economic Cooperation and Development (OECD). In *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies* (pp. 1077-1081). Cham: Springer International Publishing. ISBN: 978-3-319-74320-2
- AKANG, A. U. M. (2024). Policy Adherence and Business Growth: Exploring the Relationship in Small and Medium Enterprises. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 30, 1-12. DOI: 10.62480/zjssh.2024.vol30.pp1-12
- Aleali, H. (2024). The small and medium-sized Iranian enterprises' challenges and concerns for benefiting from standards (A case study in industrial towns and technology parks in Tehran and Alborz provinces). *Advances in the Standards & Applied Sciences*, 2(1), 19-24. 10.22034/asas.2023.429423.1047
- Bai, Y., Jin, K., Lu, D., & Wang, H. (2024). Optimal Trade Policy with International Technology Diffusion (No. w32097). National Bureau of Economic Research. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2024.104038>
- Bekkers, E. (2019). Challenges to the trade system: The potential impact of changes in future trade policy. *Journal of Policy Modeling*, 41(3), 489-506. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2019.03.016>
- Caliendo, L., & Parro, F. (2022). Trade policy. *Handbook of international economics*, 5, 219-295.
- Customs of the Islamic Republic of Iran (1402) in the Iranian Foreign Trade Yearbook (QF-21600), https://www.irica.ir/web_directory/55334-.html
- Dharmadasa, P. D. C (2021). Promoting Domestic Demand: Obstacles and Drivers. Available at SSRN 3842602. DOI:10.2139/ssrn.3842602.
- Dür, A., Hamilton, S. M., & De Bièvre, D. (2024). Reacting to the politicization of trade policy. *Journal of European public policy*, 31(1), 1-19. DOI:10.1080/13501763.2023.2258157
- Faruque, M. O. Chowdhury, S. Rabbani, G., & Nure, A. (2024). Technology Adoption and Digital Transformation in Small Businesses: Trends, Challenges, and Opportunities. *International Journal for Multidisciplinary Research*, 6(10.36948). DOI:10.36948/ijfmr.2024.v06i05.29207
- Gao, S., & Li, Z. (2024). Trade Policy Uncertainty, Financing Constraints, and Firm Innovation: Evidence from China. *Journal of the Knowledge Economy*, 1-32. DOI:10.1007/s13132-024-02246-8

- Gerston, L. N. (2014). *Public policy making: Process and principles*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/97813151387>
- Global Innovation Index (2024) <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2024/en/>.
- Goldberg, P. K., & Pavcnik, N. (2016). The effects of trade policy. In *Handbook of commercial policy* (Vol. 1, pp. 161-206). North-Holland. DOI: 10.1016/bs.hescop.2016.04.002.
- Goto, A., & Intarakumnerd, P. (2016). Technology and Innovation Policies for Small and Medium-Sized Enterprises in East Asia. *SSRN Electronic Journal*. DOI:10.2139/ssrn.2812432
- Grossman, G. M., & Helpman, E. (2021). Identity politics and trade policy. *The Review of Economic Studies*, 88(3), 1101-1126. DOI:10.1093/restud/rdaa031.
- Hassanzadeh, K., Shahbazi, K., Movahedi, M., & Gaussians, O. (2024). Do trade barriers have the same effect on SMEs in a country under sanctions? The case study of Iran. *European Business Review*, 36(4), 5-547. DOI:10.1108/EBR-06-2022-0108
- Hosseini, S. A., Mojibi, T., Ashrafi, A. M., & Vazifehdoost, H. (2019). Designing a policy model for the development of small and medium enterprises (SMEs) emphasizing on innovation (case: Ministry of Cooperatives, Labor and Social Welfare). *Journal of urban economics and management*, 7(25), 115-136. DOI:10.18488/62.v11i3.3972
- Jayaweera, A., Bhaumik, A., & Liyanage, C. (2024). Bridging the trade finance gap for export-oriented SMEs: A systematic literature review. *International Journal of Business, Economics and Management*, 11(3), 57-72. DOI:10.18488/62.v11i3.3972
- Jesenia, T. O., Mhlongo, N. Z., & Jejenywa, T. O. (2024). AI solutions for developmental economics: opportunities and challenges in financial inclusion and poverty alleviation. *International Journal of Advanced Economics*, 6(4), 108-123. DOI:10.30574/ijera.2024.13.2.2258
- Menzies, J., Sabert, B., Hassan, R., & Mensah, P. K. (2024). Artificial intelligence for international business: Its use, challenges, and suggestions for future research and practice. *Thunderbird International Business Review*, 66(2), 185-200. DOI:10.1002/tie.22370
- Mer, A., & Viridi, A. S. (2024). Decoding the challenges and skill gaps in small-and medium-sized enterprises in emerging economies: A review and research agenda. *Contemporary Challenges in Social Science Management: Skills Gaps and Shortages in the Labor Market*, 112, 115-134. DOI:10.1108/S1569-37592024000112B007.
- Mwami, C., Chrine, C., Hapompwe (2024) Examining the Business Growth Challenges and Prospects of Small and Medium Enterprises (SMEs): A Case Study of Garden, *Journal of Economics, Finance and Management Studies*, 7(8), 4910-4924. DOI: 10.47191/jefms/v7-i8-14
- Opoku, E., Okafor, M., Williams, M., & Aribigbola, A. (2024). Enhancing small and

- medium-sized businesses through digitalization. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 23(2). DOI:10.30574/wjarr.2024.23.2.2313.
- Pouliot, V., & Thérien, J. P. (2023). *Global Policymaking* (Vol. 162). Cambridge University Press.
- Qiao, C. (2024). Financial risks and economic costs of trade sanctions. *Finance Research Letters*, 69, 106113. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.106113>.
- Raines, P., & Wishlade, F. (2024). Policymaking and the Challenges of Foreign Investment 1. In *Foreign direct investment and the global economy* (pp. 71-85). Routledge. 97 81 31 50 00275
- Rana, M. (2024). Monetary Policy Challenges in Bangladesh: A Regulatory and Banking Perspective. *Reforma*, (99), 23-41. <https://www.researchgate.net/publication/378150607>
- Schmitt, S. (2012). Comparative approaches to the study of public policymaking. In *Routledge handbook of public policy* (pp. 29-43). Routledge. <https://hdl.handle.net/1814/39805>.
- Sirajiddinov, N., & Norkobilov, A. (2024). EXPLORING THE IMPACT OF INVOICING CURRENCY ON FOREIGN TRADE. *Science and innovation*, 3(A4), 166-174. <https://doi.org/10.5281/zenodo.110520>.
- Trade and Development Report 2024 (UNCTAD) <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>
- Usman, M., Khan, N., & Omri, A. (2024). Environmental policy stringency, ICT, and technological innovation for achieving sustainable development: Assessing the importance of governance and infrastructure. *Journal of Environmental Management*, 365, 121581. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2024.121581>.
- Wu, L., Zhou, J., Tang, H., & Xiao, H. (2022). Development Policy of the International Trade Industry under the Background of Cloud Computing and Internet of Things. *Wireless Communications and Mobile Computing*, 2022(1), <https://doi.org/10.1155/2022/6313339>
- Yu, T. O. (2020). Theoretical concepts of trade policy development and analysis: Evolution and modern challenges in the context of the international trading system transformation, 36(1), 27-48. <https://doi.org/10.21638/spb05.2020.102>.

